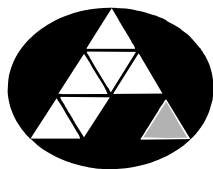

POHJOIS-KARJALAN AMMATTIKORKEAKOULU
Viestinnän koulutusohjelma

Jan Olausson

PIDÄ TEMENOS!– IMPROVISOINTI JA RYHMÄKÄSIKIRJOITUS

Opinnäytetyö
Tammikuu 2012

POHJOIS-KARJALAN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ
Tammikuu 2012
Viestinnän koulutusohjelma

Länsikatu 15
80110 Joensuu
p. 013 260 6906

Tekijä

Olaussen Jan

Nimeke

Pidä temenos! –Improvisointi ja ryhmäkäsikirjoitus

Tiivistelmä

Opinnäytetyö käsittelee temenosta, improvisaation mahdollistavaa ilmapiiriä käsikirjoitusryhmässä. Tarkoituksena on tutkia, miten tämä ilmapiiri saataisiin mahdollisimman paljon improvisaatiota tukevaksi. Opinnäytetyön nimi on Pidä Temenos! – Improvisaatio ja ryhmäkäsikirjoitus, ja sen tuotoksellinen osuus on 59 sivua pitkä kuunnelmakäsikirjoitus nimeltään ”Hypermarket”.

Työssä on sovellettu etupäässä Keith Johnstonen ja Viola Spolinin kirjallisuutta improvisaatiosta. Näyttelijätyöhön tarkoitettuja improvisaatiometodeja voi hyvin soveltaa ryhmäkäsikirjoittamiseen, sillä molemmissa on kyse luovasta vuorovaikutuksesta. Olen käyttänyt muistiinpanoja kahdesta eri ryhmäkäsikirjoitusprojektista ja tutkinut niiden avulla ryhmän toimintaa käytännössä.

Vastaparin ideoiden ja ehdotusten tyrmääminen tuhoaa temenoksen ja improvisaatio kuolee. Paikat, joissa ryhmän kaikki jäsenet näkevät toistensa kasvot istumalla ringissä, ovat parhaita improvisoinnille ja ideoinnille. Omaan statusilmaisuun tulisi puuttua, jos sen huomaa haittaavan ryhmän temenosta. Taiteilijan ammattitaito tulee käyttöön, kun improvisoinnin avulla luodut tarinan pätkät liitetään pidempään kokonaisuuteen. Improvisoimalla ryhmässä voidaan päästä tuloksiin, joihin ammattitaitoisinkaan ei yksin kirjoittamalla olisi koskaan voinut päästä.

Kieli
suomi

Sivuja 45
Liitteet 1
Liitesivumäärä 59

Asiasanat

käsikirjoitus, improvisointi, temenos, Keith Johnstone, Viola Spolin, flow, statusilmaisu

NORTH KARELIA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

THESIS
January 2012
Degree Programme in
Communication

Länsikatu 15
FIN 80110 JOENSUU
FINLAND
tel. + 358 13 260 6906

Author

Jan Olaussen

Title

Keeping the Temenos. Improvisation in Group Scriptwriting.

Abstract

The thesis deals with temenos, an atmosphere that enables improvisation in group scriptwriting. My goal is to explore how this atmosphere is supported as much as possible. The name of the thesis is Keeping the temenos. - Improvisation in group scriptwriting and it also contains a 59 page-long manuscript of a radio play called "Hypermarket".

The books and essays of Keith Johnstone and Viola Spolin have been used as literary sources to my thesis. I have noticed that the improvisation methods in acting can well be applied in group writing, because both come down to creative interaction. I have used the notes from two different group writing projects and thus examined activities in group behavior. I also noticed that Pia Koponen's book on improvisation is the only study made in Finnish on this subject. This realization gave me motivation for my research.

As a conclusion it can be said that even a few negative reactions towards a group member can destroy temenos and improvisation dies. Places where all the group members can see each other's faces while sitting in a circle, are the best for improvisation and brainstorming. Your own status expression should be muted if it is found to be a serious obstacle for the group's temenos. The artist's skill is activated when the snippets of a story created by improvisation are attached to a longer whole. I have also noticed that by improvising in a group such results can be achieved, which even the most skilled writer would never be able to reach alone.

Language
Finnish

Pages 45
Appendices 1
Pages in appendices 59

Keywords

scriptwriting, improvisation, temenos, Keith Johnstone, Viola Spolin, flow, status expression.

SISÄLTÖ

Käsitteet.....	5
1 Johdanto	7
2 Improvisaatiosta	10
2.1 Improvisaation määritelmä.....	10
2.2 Improvisaation rakentuminen.....	11
2.3 Improvisaation historia.....	14
2.4 Viola Spolin	16
2.5 Keith Johnstone.....	18
2.6 Viola Spolinin ja Keith Johnstonen erot	21
2.7 Improvisaatio Suomessa.....	22
2.8 Stella Polaris	24
3 Ryhmän ilmapiiri	27
3.1 Temenos	27
3.2 Flow	29
3.3 Statukset ja voimauttaminen	30
3.4 Flown loppu, järkeilyn alku	35
4 Omia kokemuksia.....	36
4.1 Hypermarket-kuunnelma.....	36
4.2 Salatut Elämät-sarja	40
5 Pohdintaa.....	41
Lähteet.....	44

Liitteet

Liite 1 Hypermarket-käsikirjoitus versio 4.0

Käsitteet

Biittaus on ideointia, jossa etsitään käsikirjoitusryhmässä tapahtumaa, päätöstä tai löydöstä, joka muuttaa päähenkilön toiminnan suuntaa. Tuloksena on lyhyitä muistiinpanoja, joiden perusteella strändi rakennetaan.

Blokki on viikon verran jaksoja sisältävä tarinakäsikirjoitus.

Flow syntyy, kun ihmisen taidot vastaavat käsillä olevaa haastetta ja hän on kiinnostuneesti paneutunut ko. aktiviteettiin. *Flow-kokemuksessa* on oleellista se, että siihen johtavaan toimintaan osallistutaan ainoastaan siitä syystä, että se on itsessään palkitsevaa. Toiminta ei siis edellytä ihmiseltä esimerkiksi sitä, että siitä on mahdollisesti jotain hyötyä tulevaisuudessa.

Improvisointi on taito käyttää kehoa, tilaa ja kaikkia inhimillisiä apukeinoja fyysiseen idean, tilanteen ja hahmon spontaaniin ilmaisemiseen.

Itse on C.G. Jungin ja Mihaly Csikszentmihalyin mainitsema ihmisen sielun osa.

POC (Point of Concentration) on Viola Spolinin määrittelemä ennalta päätetty fokus.

Statusilmaisu on joko näytelmän ohjauksessa tai ryhmätyöskentelyssä käytetty termi, joka tarkoittaa ilmeillä, eleillä ja puhetyylillä ilmaistua ”nökkimisjärjestystä”. Tarkoittaa eri asiaa kuin yhteiskunnallinen status.

Strändi on televisiosarjan yhden tai useamman henkilön tarina. Yhdessä jaksossa on yleensä useita strändejä.

Tavoitteellinen improvisointi tarkoittaa improvisointia, jolla pyritään saamaan aineistoa valmistuvaan teokseen.

Teatterikisat (Theatresports) on Keith Johnstonen Kanadassa kehittänyt improteatteri-kilpailu.

Temenos tarkoittaa tasavertaista ilmapiiriä, jossa improvisaatio voi tapahtua.

Transferenssivaihe on Sigmund Freudin tutkima käsite potilaan kohdistamista voimakkaista tunteista lääkäriään kohtaan. Freudin mukaan lääkärin on kyettävä käsittelemään nämä asiat potilaan kanssa ottamatta niitä henkilökohtaisesti tai moralisoivasti. Keith Johnstone käyttää käsitettä soveltaen sitä improvisaatio-opetukseen.

Voimauttaminen tarkoittaa Simo Routarinteen mukaan vallan antamista vaivihkaa toiselle ryhmähengen voimistamiseksi.

Yneemi on puheen lisä-ääne, kuten esimerkiksi ”öööm”.

1 Johdanto

Opinnäytetyöni tuotoksellinen osuus on 59 sivua pitkä kuunnelmakäsikirjoitus nimeltä *Hypermarket*. Kyseisen käsikirjoituksen ensiaskeleet otettiin ideatasolla – toisen käsikirjoitusprojektin yhteydessä – jo vuonna 2009, kun sain idean ihmisestä, joka elää koko elämänsä kauppakeskuksen sisällä. Tuolloin idea jäi kaiken muun kirjoitustyön alle, mutta tuli jälleen ajankohtaiseksi, kun oli aika tehdä PKAMK:n jokavuotinen Ääniversumi-kuunnelma Yleisradion YLE Radio 1:lle. Noin vuosi idean syntymisestä, vuoden 2010 huhtikuussa, ideani valittiin muiden ehdokkaiden joukosta toteutettavaksi. Kirjoitustyö aloitettiin 27. huhtikuuta 2010. Kirjoitusryhmään valikoituivat minun lisäksi Olli Vuokko, Emma Kaukiainen, Joonas Tanskanen ja Jenni Lintunen, joista viimeksi mainittu joutui lähtemään Saksaan vaihtoon kesken projektia. Aloitimme kirjoittamisen, YLE:n tilauksen mukaisesti, 55 minuuttia pitkää kuunnelmaa varten.

Kesää kohti mennessä huomasimme, ettei alkuperäinen idea toimi sellaisenaan, koska vain yhden ihmisen seuraaminen kauppakeskuksessa ei antaisi mahdollisuuksia kapitalismin ja globalisaation monitahoiselle tarkastelulle. Samaan aikaan tutkimme yhdessä ääniopiskelijoiden kanssa mahdollisuutta tehdä *Hypermarketin* kokonaisuudesta eräänlainen pohjapiirustus. *Hypermarket*-kuunnelman päätapahumapaikka alkoi näissä piirustuksissa muistuttaa pyramidia, jossa valta sijaitsi pienessä huippukerroksessa ja harmaa ihmismassa suuressa alakerroksessa. Tällä tavoin koko kuunnelman idea kirkastui käsikirjoitusryhmälle; olimme kirjoittamassa pienoisyhteiskuntaa yhden suuren, nelikerroksisen, pyramidinmuotoisen ostoskeskuksen sisälle. Pidimme vielä viimeisen kokouksen ennen kesää, jolloin olisin kiinni muissa projekteissa, ja sovimme seuraavan tapaamisen elokuun 11. päivään. Tämän pienen tauon aikana tein pieniä tekstipätkiä *Hypermarketia* varten ja tunsin tiettyä tyytyväisyyttä asioiden sujuessa ja odottaessani pääsyä jälleen ryhmäkäsikirjoitustyöhön. Tällöin huomasin haluavani tehdä opinnäytetyöni nimenomaan ryhmäkäsikirjoittamisesta. Halusin selvittää, mikä teki ryhmän toiminnasta joskus niin tavattoman vaikeaa ja toisaalta joskus niin nautinnollista ja helppoa.

Olin ollut mukana Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun rekrytointivideon käsikirjoittajana vuoden 2010 keväällä, ja tästä projektista oli tarkoitus tulla myös opinnäytetyöni. Kyseessä oli tanssiin perustuva koulutusohjelmien esittely, jossa joka ammattialalla oli oma tanssiliikkeensä. Tutkin tuona aikana tanssia kielenä, informaation välittäjänä. Tutustuin tanssin kautta myös improvisaatioon ja luin Viola Spolinin pääteoksen ”Improvisation for the Theatre”. Huomasin, että vaikka Spolin puhuu improvisaatiosta nimenomaan teatterin ja näyttelemisen näkökulmasta, ajatuksia pystyi soveltamaan tanssiin ja kirjoittamiseen. Spolin puhuu kirjassaan erityisen paljon ryhmässä toimimisen voimasta ja ryhmän luomiskyvyn mahdista.

Any game worth playing is highly social and has a problem that needs solving within it – an objective point in which each individual must come involved, whether it be to reach a goal or flip a chip into a glass. There must be group agreement on the rules of the game and group interaction moving towards the objective if the game is to be played.

The energy released to solve the problem, being restricted by the rules of the game and bound by group decision, creates an explosion – or spontaneity – and as is the nature of explosions, everything is torn apart, rearranged, unblocked. (Spolin 1973, 5–6.)

Improvisaatio alkoi kiinnostaa minua ja aloin tutkia, voisiko siitä löytää työkaluja myös ryhmässä käsikirjoittamiseen. Olin yhä mukana rekrytointivideossa, kun sitä kuvattiin syksyllä 2010, mutta olin jo puolittain luopunut ajatuksesta, että siitä tulisi opinnäytetyöni. Ryhmäkirjoittamisen problematiikka kiinnosti enemmän.

Elokuussa osallistuin Kyösti Kemppilän vetämälle kurssille nimeltään ”Draamapedagogiikan käyttömahdollisuuksia työelämässä”. Huomasin, että opetuksessa käytettiin Spolinin kirjasta tuttuja ”pelejä”, jotka pohjasivat improvisaation teoriaan. Istuimme tuoleillamme ringissä ja keksimme itsellemme alter egot, joita käytimme koko kurssin ajan. En tiedä vielä kukaan kaikkien kurssille osallistujien oikeita nimiä. Näiden alter egojen kautta me ratkaisimme kaikenlaisia ongelmia, joita Kemppilä meille ryhmänohjaajana syötti. Kynnys sanoa asioita madaltui, kun ei ollut vastuussa sanomisistaan, vaan puhui ikään kuin jonkun toisen suulla. Kurssin aikana tutustuin ensimmäisen kerran Keith Johnstonen ajatuksiin improvisaatiosta. Niistä kerron tekstissäni myöhemmin.

Marraskuun aikana alkoi olla selvää, että viettäisin työharjoitteluni Helsingissä 10.1.2011 alkaen kirjoittamalla *Salattuja elämiä*. Kirjoittaminen tapahtuisi samalla tavoin ryhmässä kuin *Hypermarketia* tehdessä ja sopi näin opinnäytetyöni aiheeseen. Tärkeimmät henkilöt, minkä havaintoihin pohjaan opinnäytetyöni raporttiosion, ovat Viola Spolin ja Keith Johnstone. Oma näkemykseni improvisaation käyttömahdollisuuksista on kuitenkin lähempänä Johnstonen ajatuksia, joten käsittelen häntä tekstissäni enemmän. Johnstone kirjoittaa enemmän ryhmän ilmapiiristä verrattuna Spoliniin, ja olenkin rajannut opinnäytetyöni tutkimuksellisen osion käsittelemään käsikirjoitusryhmän temenosta ja improvisaatiota käsikirjoituksen ideointivaiheessa. Johnstone pitää enemmän huolta temenoksen, tasavertaisen ilmapiirin, luomisesta ja ylläpitämisestä. (Koponen 2004.) Käytän aineistona käsikirjoitusopettajani Pirkko Kurikan luentojen muistiinpanoja niiltä osin, kun ne liittyvät käsikirjoituksen ideointiosuuteen. Ammennan tutkimukseeni aineistoa myös omista kokemuksistani *Hypermarketin* ja *Salattujen elämien* tarinaryhmän jäsenenä, joista ensin mainitussa olin ryhmän vetäjänä. Mainittakoon, että *Salattujen elämien* tarkempien käsikirjoitusmetodien osalta minua sitoo vaihtelovallisuus, joten en voi kertoa niistä kuin hyvin yleisellä tasolla.

Olen tutkinut ryhmän eri jäsenten statusten vaikutusta temenokseen Simo Routarinteen kirjan ”Valta ja vuorovaikutus” avulla. Ryhmäkäsikirjoitustilan vaikutuksesta temenokseen kerron yhdistämällä Johnstonen ja Spolinin ajatuksia. Otan tarkastelun kohteeksi myös flow-käsitteen eri lähteiden avulla, tärkeimpänä Mihaly Csikszentmihalyin kirja ”Flow –The Psychology of Happiness”. Lisäksi tutkin ”ryhmän lämpötilan määrittämistä” stand-up-koomikko André Wickströmin kirjan ”Das Humoristische Manifest” kautta.

Tulen esittämään tekstissäni improvisaation historian niin Suomessa kuin muualla maailmassa käyttäen apuna Pia Koposen ”Improkirjaa”. Suomen improvisaatioryhmistä keskityn lähinnä Stella Polarikseen, sen saavutuksiin niin teatterin, television, radion kuin elokuvankin saralla. Vaikka ryhmäkäsikirjoittaminen ei kaikissa tapauksissa välttämättä sisällä lainkaan improvisaatiota, olen rajannut tutkimukseni koskemaan vain tapauksia, joissa näin tapahtuu. Mainittakoon myös, että olen joutunut jatkuvasti soveltamaan

teatterimaailmaan sijoittuvia huomioita ryhmäkirjoittamiseen sopiviksi. Ideat ovat kuitenkin samoja ja toimivat yhtä lailla molemmissa luovissa ryhmätyöpaikoissa.

Koen opinnäytetyöni raporttiosuuden olevan tärkeä, koska en ole löytänyt yhtäkään suomenkielistä aihetta koskevaa kirjaa, vaikka aihe vaatisi tarkastelua. Lisäksi keskustelussa ohjaavan opettajani Pirkko Kurikan kanssa tuli ilmi, että olisi tärkeää tutkia työtapaa, joka on teatterissa kirjoitustapana jo arkipäivää (Kurikka 2011). Ryhmäkäsikirjoituksen hallitseminen joko ryhmän jäsenenä tai vetäjänä ja ryhmässä toimiminen ovat tärkeitä kykyjä käsikirjoittajalle, sillä siihen tulee törmäämään ammattia harjoittaessaan jatkuvasti. Statusviestintää ja temenoksen ylläpitämistä myös voidaan soveltaa kaikkiin tilanteisiin, joissa on tehtävä työtä ryhmässä.

2 Improvisaatiosta

2.1 Improvisaation määritelmä

Improvisus on latinaa ja tarkoittaa ennaltanäkemätöntä (Gustafsson 1960). Tämä latinan kielen sana on etymologisesti termin improvisaatio alku. Weilin & Göösin tietosanakirja vuodelta 1992 määrittelee improvisaation joksikin jossa luodaan, esitetään ja sepitetään esityksen yhteydessä valmistelematta ja järjestetään asiat mielikuvituksen ja tarjolla olevien keinojen avulla.

André Wickström väittää kuitenkin kirjassaan *Das Humoristische Manifest*, että improvisaatiota on kahta lajia: valmisteltua ja valmistelematonta. Hän mainitsee esimerkkinä valmistellusta improvisaatiosta improvisaatioteatterin, jossa näyttelijät esittävät erilaisia hahmoja ja tilanteita yleisön toivomusten mukaan. Improvisaatio tapahtuu näin yleisön pyynnöstä, eikä näyttelijä ilmaise itseään taiteilijana.

Wickstömin mukaan valmistelematon improvisaatio taas voi tarkoittaa mitä tahansa spontaania kommunikaatiotilannetta toisten ihmisten kanssa – siis esimerkiksi ihan tavallista keskustelua. Stand-up-komiikassa hän uskoo juuri valmistelemattoman improvisaation voimaan. Koomikko ei korosta katsojalle, että tämä on nyt sitä

improvisointia, vaan yleisön ja koomikon välille syntyy aito ennalta valmistelematon dialogi, joka limittyy valmiiksi kirjoitettuun materiaaliin. (Wickström 2005.)

Olen tullut aihetta tutkiessani siihen päätelmään, että Wickströmin kuva improvisaatioteatterista on erittäin suppea ja yleistävä. Yleinen käsitys, joka ihmisillä on improvisaatioteatterista, perustuu lähinnä Nyhjää tyhjästä-tyylisiin televisio-ohjelmiin ja baari-iltamissa koettuihin improvisaatioesityksiin. Näiden esitysten leikkimielisyys ja keveys voi saada luulemaan, että kaikki improvisaatioteatteri on koomista. Pia Koponen kirjoittaa kirjassaan, kuinka esimerkiksi Improvisaatioteatteri Stella Polaris on osoittanut, että improvisaation keinoin on täysin mahdollista tuottaa koskettavia kohtauksia, vaikuttavia tarinoita ja jopa täyspitkiä improvisoituja näytelmiä (Koponen 2004).

Anthony Frost ja Ralph Yarrow määrittelevät improvisaation kokonaisvaltaiseksi taidoksi käyttää kehoa, tilaa ja kaikkia inhimillisiä apukeinoja fyysiseen idean, tilanteen ja hahmon spontaaniin ilmaisemiseen (Frost & Yarrow 1990,1).

Vaikka improvisaatiota voi nähdä harjoitettavan jokapäiväisessä toiminnassa (kuten arkisessa keskustelussa tai asioinnissa), eikä mikään löytämistäni määritteistä rajaa sitä vain esittäviin taiteisiin, improvisaation käsite viittaa miltei aina nimenomaan taiteissa tapahtuvaan improvisointiin. Itse näen improvisaation työkaluna, jolla voi tuottaa nopeasti käyttökelpoista materiaalia, jollaista ei ”järkeilemällä” voisi syntyä. *Hypermarket*-kuunnelmaa kirjoittaessa improvisaatio-metodia käytettiin ryhmässä ideoidessa. Näiden ideointipalaverien avulla syntyneet muistiinpanot jalostettiin lopulta kunkin käsikirjoittajan taholla kokonaisiksi kohtauksiksi.

2.2 Improvisaation rakentuminen

Jotta improvisaatiota voisi syntyä, tarvitaan sille sopiva elinympäristö. Tähän ympäristöön kuuluvat muun muassa intuitio, spontaanisuus, läsnäolo ja ymmärrys tässä ja nyt-tilasta. Näistä osa-alueista intuitio liittyy kiinteästi sensuroimattomuuteen. Pia Koponen kirjoittaa sen olevan osaksi tiedostamaton ihmisen toimintaa ohjaava tajunnan tila, joka vaikuttaa ihmisen tekemiin valintoihin. Kun ihminen ei

improvisoidessaan arvota sanojaan tai tekojaan etukäteen, vaan tuottaa materiaalia ulos vapaalla virtauksella, hän on intuitionsa eli aistiensa, viettiensä ja vaistojensa varassa. Keskeistä on, että intuitio tapahtuu sanattomalla tasolla, tunteena. (Koponen, 2004, 21.)

Intuition ja impulssien mukaan toimimista sanotaan spontaaniudeksi. Koponen kertoo sen olevan ensimmäiseen mieleentulevan ajatuksen hyväksymistä ja mahdollisesti sen ääneen sanomista. Sitä voidaan sanoa luovuuden ytimeksi. (Koponen, 2004, 21.) Improvisaatiolle myönteinen ilmapiiri vaatii paitsi omien, myös toisten ideoiden hyväksymistä. Jotta pystyy hyväksymään toisen ehdottamat, joskus sanattomatkin, tarjoukset, täytyy improvisoijan olla läsnä. *Hypermarket*-kuunnelman ideointipalaverit vaativat jatkuvaa henkistä läsnäoloa etenkin ryhmän vetäjän osalta.

Tony Dunderfelt kirjoittaa kirjassaan ”Intuitio ja tunneviestintä”, että läsnäolo on läheisessä yhteydessä tässä ja nyt-hetkeen, ennaltasuunnittelemattomuuteen ja tilaan. Hetkessä oleminen tarkoittaa hänen mukaansa sitä, että ihminen pystyy tiedostamaan herkästi kullakin hetkellä sekä itsessä ja muissa että ympäristössä tapahtuvat asiat. Sisäiset ajatukset ja ulkoiset paineet täytyy vaientaa ja keskittyä kuuntelemaan toista ihmistä. Jos ei kuuntele läsnäolevasti, voi olla, että asettaa omia merkityksiä toisen sanoille. Silloin oma ajatuksenjuoksu erkaantuu puhujan tarkoituksesta. (Dunderfelt, 2001, 46.) Läsnäolo vaatii tasavertaista ilmapiiriä, jossa jokaista ryhmän jäsentä kuunnellaan tasavertaisesti. Viola Spolin kirjoittaa, että ilman ulkopuolista auktoriteettia jokainen ryhmän jäsen toimii oman kurin alaisuudessa ja osallistuu ryhmän päätöksiin innokkaasti ja luottavaisesti. Hän jatkaa, että kun ei ole ketään jota miellyttää tai totella, kaikki energia voidaan keskittää käsillä olevaan ongelmaan (ts. taiteelliseen työhön). (Spolin, 1973, 6.) Läsnäolo luo edellytykset tässä ja nyt-tilaan, jota kutsutaan myös temenokseksi.

Temenos kuvaa tilaa, jonka todellinen improvisaatio, puhtaan intuition varassa toimiminen vaatii tapahtuakseen. Kyseessä on eräänlainen henkinen turvapaikka luovalle työskentelylle. Puhtaan intuition varassa toimiminen on herkkää toimintaa, vastaparin ideoiden ja ehdotusten tyrmäminen tuhoaa temenoksen ja improvisaatio kuolee. (Koponen 2004 22–23.) Temenos sanana tulee kreikan kielestä sanasta

temno, joka tarkoittaa leikata ja se merkitsee esimerkiksi erotettua aluetta (Turtia, 2001, 974).

Improvisaation rakentuminen ryhmässä vaatii useiden eri persoonien hyväksymistä ja kaikkien yksilöiden täyttä osallistumista. Spolin kirjoittaa henkilökohtaisten myötävaikutusten tärkeydestä; jos yksi henkilö dominoi ryhmää, toisilla on vain vähän kasvuvaraa eikä todellista ryhmäsuhdetta synny (Spolin, 1973, 9). Keith Johnstone kertoo omassa kirjassaan, kuinka hän tekee itsestään tasavertaisen uuden ryhmän kanssa. Hän istuu ensimmäiseksi lattialle. Johnstone esittää alhaista statusta ja selittää, että jos oppilaat epäonnistuvat, heidän tulisi syyttää häntä. Oppilaat nauravat ja rentoutuvat. Johnstone jatkaa, että on todellakin ilmiselvää, että ryhmän pitäisi syyttää häntä, sillä hänen pitäisi olla asiantuntija; jos hän antaa sille väärää materiaalia, se epäonnistuu; jos hän antaa sille oikeaa materiaalia, se onnistuu. Keith Johnstone esittää fyysisesti matalaa statusta, mutta hänen todellinen statuksensa nousee, koska vain hyvin itsevarma ja kokenut henkilö syyttää virheistä itseään. Johnstonen kokemusten mukaan tässä vaiheessa ryhmä alkaa liukua tuoleiltaan alas lattialle, sillä eivät halua enää istua korkeammalla kuin Johnstone. Hän on muuttanut ryhmää perusteellisesti, koska epäonnistuminen ei äkkiä olekaan niin pelottavaa enää. (Johnstone 1996, 25.) Ryhmän vetäjällä on vastuu rakentaa vaivaton ja stressivapaa ilmapiiri. Tämä oli *Hypermarketia* kirjoittaessa ehkä tavallista helpompaa, sillä ryhmän jäsenet olivat ennestään toisilleen tuttuja.

Spolin jatkaa ryhmätyöskentelystä kertomalla luovien alojen ongelmasta, jossa helposti nähdään toinen ryhmän jäsen uhkana omalle menestykselle. Ryhmä antaa toisaalta turvaa herkälle taiteilijasielulle, mutta toisaalta ryhmä nähdään minä vastaan muut-asetelmana. Ryhmä voi myös aiheuttaa taiteen tekemiselle vääränlaista konformismia ja tappaa toiminnan. Spolin neuvoo, että ryhmän tulisi aina kannustaa jäseniään toimintaan. (Spolin 1973, 10.) Johnstone kirjoittaa osin samoista ongelmista omassa kirjassaan. Hän näkee taideaineiden opetuksen valtavan kilpailuhenkisenä toimintana, jossa oppilaiden odotetaan haastavan ja voittavan toisensa. Kun hän selittää opiskelijoille, että heidän pitäisi työskennellä toisiaan varten, että jokaisen yksilön tulisi olla kiinnostunut toisen edistyksestä, nämä hämmästyvät. Opetusvuosinaan Johnstone on huomannut, että jos ryhmä tukee jäseniään voimakkaasti, työskentely sujuu helpommin. (Johnstone 1996, 25.)

Materiaalin laatu ei tule olla pääasia improvisoidessa. Tämän ajattelu on vain haitaksi ilmapiirille. Keith Johnstone kertoo opiskelijoilleen, että heidän ei pidä yrittää kontrolloida tulevaisuutta tai yrittää onnistua; heidän täytyy vain tyhjentää päänsä ja antaa mennä. Kun on heidän vuoronsa tulla mukaan, heidän pitää vain tulla ja tehdä, mitä heiltä pyydetään ja katsoa mitä tapahtuu. Luopuminen tulevaisuuden kontrolloimisesta antaa mahdollisuuden olla spontaani. (Johnstone 1996, 28.) Viola Spolin jatkaa, ettei improvisoinnilla tulisi olla rajoja. Sen tulisi luoda maailma, jossa jokainen inhimillinen tila, arvoitus tai näkemys voidaan tutkia. Se on maailma, jossa voidaan vetää kaniineja hatusta ja itse paholainen manata esiin keskustelukumppaniksi. (Spolin 1973, 13.)

2.3 Improvisaation historia

Improvisaatiota on alettu harjoittaa jo ihmiskunnan esittävän kulttuurin alussa. Niinä aikoina shamaanit ottivat eri rooleja ja antoivat ruumiinsa jumalten käytettäväksi palvontamenoissa. Suggeroivan tanssin ja huumaavien juomien avulla he toimivat välikappaleena ihmisen ja ei-ihmisen välillä ja toivat toisen mahdollisen todellisuuden näkyväksi seremoniaan osallistuville. (Frost & Yarrow 1990, 4–5.)

Kun aikaa kului, ihminen alkoi haluta vastapainoa henkien vallassa tapahtuvalle esiintymiselle ja vaati inhimillisempää näkökulmaa. Jo antiikin Kreikassa ihailtiin klovnia, joka saattoi olla koominen ja improvisoida näyttämöllä. Häntä kutsuttiin nimellä planoi ja hän tarjosi katsojille ruumiillisen esiintymisen, josta kaikki pystyivät tunnistamaan itsensä. Planoin rinnalla suosiota nautti pantomiimi, joka levisi monissa muodoissa useisiin Euroopan maihin. Italiassa syntyi 1500-luvulla tyyliuunta nimeltään Commedia dell'arte, joka käännettynä tarkoittaa suurin piirtein ammattinäyttelijöiden komediaa. (Frost & Yarrow 1990, 7-8.)

Näyttelijä oli tärkein Commedia dell'artessa, eikä esitykselle tarvittu mitään erillistä teatterirakennusta, saati lavastusta. Esitystilanteiden juoni perustui valittujen henkilöhahmojen ja koreografisesti tarkasti harjoiteltujen koomisten kohtausten sarjaan. Nämä alituisesti varioitavissa olevat sekvenssit olivat kirjailijana toimineen

ryhmän johtajan suunnittelema. Improvisointia käytettiin vuorosanoissa, sukkeluuksissa, tunteenpurkauksissa ja mielialoissa. (Mantzius 1923, 286.)

Commedia dell'arten rinnalla vaikutti Commedia erudita, jonka näytelmät olivat amatöörien tekemiä. Myös Commedia erudita käytti improvisointia näytelmissään, ja voidaankin nähdä, että improvisaatiota esityksissään käyttänyt komedia hallitsi kaikissa muodoissaan (commedia dell'arte, commedia erudita ja niiden sekoitus) Euroopan näyttämöitä noin 300 vuotta. Sen vaikutus moniin käsikirjoittajiin, kuten Shakespearen ja Moliéreen on kiistaton, eikä sen tekniikoita ole vielä kukaan unohdettu, kuten tarkastelemalla esimerkiksi Dario Fon esityksiä huomaa. (Koponen 2004, 29.)

Improvisoimalla valmistettu perinteinen tapa tehdä teatteria hävisi 1700-luvulla, kun alettiin arvostaa rajattua, hienoa ja säädyllistä teatteria. Tuolloin myös ohjaajan rooli nostettiin näyttelijän yläpuolelle ja hänen visionsa sekä näkemyksensä oli tärkein. (Frost & Yarrow 1990, 8.) Ryhmän ohjaajan ja näyttelijöiden tasavertaisuus katosi samalla ja sen paluuta jouduttiin odottamaan 1900-luvulle asti.

Viola Spolin kehitti improvisointia ilmaisumuotona tavallisen ihmisen lähelle. Aiemmin improvisaatio-oppi oli ollut vain näyttelijöiden käytössä, mutta Spolin alkoi tutkia sen käyttömahdollisuuksia myös kouluissa. (Koponen 2004, 29.)

Samaan aikaan, jolloin luovan ilmaisun opetuksessa korostettiin yksilöllistä vapautta ja spontaania ilmaisua, vuonna 1963 ilmestyi Spolinin kirja *Improvisation for the Theatre*. Konstantin Stanislavski oli jo tällöin vaikuttanut Viola Spolinin ajatusmalleihin. Spolinin fokus, (jota hän kutsuu nimellä *point of concentration*) vastaa Stanislavskin tarkkaavaisuuspiirejä. Myös Spolinin ajatukset roolihenkilöiden tunteiden syvällisestä kokemisesta ja niihin samastumisesta pohjaavat Stanislavskin psykologiseen teoriaan, jota voi sanoa jo omaksi koulukunnakseen ja jonka metodin voidaan sanoa olevan yksi länsimaisen teatteriopetuksen kulmakivistä. (Ventola 1986, 7.) Spolin omalta osaltaan tulisi vaikuttamaan improvisoinnin opetuksen uuteen kukoistukseen 1900-luvulla muun muassa antamalla vaikutteita Keith Johnstonelle, joka on levittänyt improvisaation ilosanomaa ympäri maailmaa näihin päiviin saakka.

2.4 Viola Spolin

Viola Spolin on määritellyt kolme improvisoinnin perusperiaatetta, jotka hän on huomannut omassa työssään välttämättömiksi. Perusperiaatteet ovat reagoinnin tärkeys; näyttelijän pitää nähdä ja kokea itsensä osana kokonaisuutta. Toisena hän mainitsee rooleista vapautumisen; näyttelijöiden tulee nähdä kanssänäyttelijänsä ilman mitään rooleja. Kolmantena Spolin tähdentää, että on välttämätöntä päästä eroon sensuurista. (Koponen 2004, 30–31.)

Näiden kolmen ajatuksen pohjalta Viola Spolin on luonut harjoitteita. Nämä niin sanotut orientaatioharjoitukset painottuvat ensisijaisesti paikan määrittelyyn ja henkilön tietoisuuden lisäämiseen suhteessaan ympäröivään todellisuuteen. (Spolin 1994, 91.)

Harjoitusten, jotka kuuluvat ”kuka/ketkä”-kategoriaan on tarkoitus kohdistaa mielenkiinto ihmisten välisiin suhteisiin. Kyseisen harjoitusjakson aluksi käytyjen keskustelujen avulla oppilasnäyttelijät ymmärtävät, että ihmisillä on yleensä syy olla siellä missä ovat ja tehdä sitä mitä he tekevät ja näyttävät näin toiminnallaan katsojalle, keitä he ovat. (Spolin 1994, 92.)

Spolinin koulukunnalle on tavallista ”missä, kuka ja mitä?”-ajattelu. Mikään harjoitus ei voi alkaa ennen kun nämä kolme määrettä on selvillä. Luokittelu ja sitä kautta fokuksen määrittely tekee mahdolliseksi erilaisten harjoitusten valinnan kohtausten toteuttamisen tavaksi. Kokemuksen myötä harjoitusten valinta ja niiden opetusten soveltaminen tulee automaattiseksi ja näyttämötoiminnasta tulee spontaania. (Spolin 1994, 224.)

Harjoitusten taso vaikeutuu jatkuvasti ja oletetaan, että oppilaat vastaavat niihin samassa suhteessa kasvavalla tietotaidollaan. Harjoitteet alkavat näin lähentyä tarinankerrontaa ja lopulta kokonaisten kohtausten rakentamista. (Spolin 1994, 223.) Spolinin opetus sitoutuu jatkuvasti fokuksen käsitteeseen. Hänen mukaansa fokus tekee kaiken työn näyttelijäoppilaiden puolesta (Spolin 1994, 388). Spolin

määrittelee fokuksen seuraavalla tavalla: fokus ohjaa ja keksittää huomion tiettyyn henkilöön, esineeseen tai tapahtumaan näyttämötodellisuudessa. Fokus on se pysyvä elementti, joka mahdollistaa liikkeen. (Spolin 1994, 22.)

Spolin perustelee fokuksen käyttöä työssään seuraavasti: A) Kun näyttelijä keskittyy tarpeeksi hänelle annettuun tehtävään ja fokuksen säilyttämiseen, kaikki muut osat alueet täyttyvät itsekseen. B) Fokus vapauttaa kenet tahansa, lapsista ja aloittelijoista putkimiehiin, ilmaisemaan itseään ja kokemaan luovan seikkailun. C) Kyseessä on tekniikka, jonka avulla on mahdollista saavuttaa riippumattomuus ja kommunikaatio. (Spolin 1994, 388.)

Spolinin fokukseen ja sen käyttöön liittyy tiukka kuri ja kontrolli. Taitamattomuuden aiheuttamat epäonnistumiset pyritään välttämään. Spolin vaatii ryhmiään ahkeroimaan intensiivisesti pienien yksityiskohtien kimpussa, jolloin ryhmä automaattisesti työskentelee yhtenä suurena kokonaisuutena. (Spolin 1994, 22–23.)

Spolin antaa esimerkin mielestään väärästä fokuksesta ongelmanratkaisupelien yhteydessä. Spolinin mukaan kaikkien ryhmän jäsenten tulee, samalla kun työskentelevät oman fokuksensa kanssa, kerääntyä ongelman ääreen ja ”pelata” yhdessä, käyttäytyen fokuksen mukaisesti toistensa kanssa. Tämä aiheuttaa suoran linjan ”pelaajasta” ongelmaan (samankaltaisen kuin opettajasta ja oppilaasta ongelmaan). Tällainen suora henkilökohtainen yhteys ongelmaan (asia, esine tai projekti) tekee kanssakäymisen muiden kanssa mahdolliseksi. Ilman ongelman (fokuksen) läsnäoloa olisi tarpeellista tulla kietoutuneeksi itseensä tai muihin. Jos itsestä tehdään ratkaistava ongelma, on suuri vaara, että se johtaa vääränlaiseen pohdiskeluun ja uppoutumiseen. Näin ”pelaaja” saattaa tönä toisia ympäri ”pelikenttää” (näyttämöä) ja esitellä itseään pelaamisen sijasta. (Spolin 1973, 24.)

Oikein tehtynä, Spolin jatkaa, tällainen yhdistelmä ryhmän yksilöiden omaan objektiin keskittymistä ja samalla toisiinsa paneutumista synnyttää aitoa kanssakäymistä, tuoreen kokemuksen jakamista. Vanhat viitekehykset sortuvat, kun uusi rakennelma kasvaa, antaen vapauden yksilölliselle palautteelle ja osallistumiselle. Yksilön energia vapautuu, luottamus rakentuu, inspiraatio ja luovuus astuvat esiin samalla, kun pelaajat pelaavat harjoitteita ja ratkaisevat ongelmia yhdessä. (Spolin 1973, 24.)

Myös ongelmanratkaisupelin jälkeinen vertaisarviointi on ominaista Spolinin metodille. Arviointi tapahtuu aina, kun yksi ryhmä on saanut ongelmanratkaisun päätökseen. Objektiivinen sanavarasto opetetaan arvioitsijoille ja suora kommunikointi mahdollistetaan epätuomitsevilla asenteella. Koko ryhmän apua käytetään ongelman ratkaisuun ja fokuksen (Point of Concentration) löytämiseen kulloisessakin pelitilanteessa. (Spolin 1973, 26.) Ajan kuluessa opiskelija luottaa kanssanäyttelijöihinsä niin, että antaa itsensä arvioitavaksi oikealla asenteella. Hän on valmis pitämään vain yhden tarkoituksen mielessään: milloin ongelman ydin katosi häneltä. Hänen ei enää tarvitse keskittyä itseensä. (Spolin 1973, 26–27.)

2.5 Keith Johnstone

Keith Johnstone on kehittänyt Viola Spolinin teatteripelejä suurelle yleisölle sopivammaksi. Johnstone kehitti kilpailumuotoisiin improvisaatioihin perustuvan Theatresportsin 1970-luvun puolivälissä Calgaryn yliopistossa Kanadassa. Pohjatyo oli tehty jo 1960-luvun puolella Englannissa, Royal Court Theatreissa, jossa hän oli työskennellyt ohjaajana. (Pierse 1995, 4.) Johnstone luottaa ryhmän energian vapauttamiseen kumoamalla perinteiset koulumaailman säännöt ja rohkaisee oppilaitaan muun muassa irvistelemään ja matkimaan toisiaan (Johnstone 1994, 2). Hänen tutkimusten, pohdintojen ja päätelmien takaa löytyy kyllästyminen ja kapina koulumaailmaa kohtaan ja sen aiheuttama mielikuvituksen häviäminen (Johnstone 1996, 9-10). Johnstone väittää, että useimmat koulut rohkaisevat lapsia olemaan mielikuvituksettomia. Hänen mukaansa siihenastiset tutkimukset (vuonna 1981) osoittivat, että opettajat eivät pidä lapsista, joilla on hyvä mielikuvitus. (Johnstone 1996, 75.) Hän jatkaa:

Useimmat lapset kykenevät toimimaan luovasti, kunnes he ovat yksitoista- tai kaksitoistavuotiaita. Tuolloin he äkkiä menettävät spontaaniutensa ja alkavat tuottaa imitaatioita aikuisten taiteesta. Kun vieraat kansat tulevat kulttuurimme vaikutuspiiriin tapahtuu jotain samankaltaista. Meidän kulttuurimme niin sanotut primitiiviset taidemaalarit menevät joskus taidekouluun kehittääkseen itseään – ja menettävät lahjakkuutensa.

Eräs kriitikko kertoi minulle elokuvakoulusta, jossa jokainen uusi oppilas teki lyhytfilmin ilman opastusta. Ne olivat hänen mielestään aina kiinnostavia, vaikkakin teknisesti karkeatekoisia. Kurssin lopuksi jokainen teki pidemmän, teknisesti taitavamman filmin, jota tuskin

kukaan halusi nähdä. Kyseinen kriitikko vaikutti raivostuneelta, kun ehdotin, että heidän pitäisi lopettaa koulu (hän luennoi siellä); ja silti aina viimeaikoihin asti elokuvaohjaajamme eivät ole saaneet minkäänlaista koulutusta.

Joku kysyi Kubrickilta, kantoivatko ohjaajat tavallisesti yhtä paljon huolta ottojen valaisemisesta. Hän sanoi: ”En tiedä, en ole koskaan nähnyt kenenkään muun valaisevan filmiä.” (Johnstone 1996, 76–77.)

Keith Johnstone kirjoittaa, että monet opettajat pitävät lapsia epäkypsinä aikuisina. Hänen mukaansa tuloksena voisi olla parempaa ja kunnioittavampaa opetusta, jos aikuisia pidettäisiin degeneroituneina lapsina. Johnstone pitää monia ”normaaleja” aikuisia katkerina, epäluovina, pelokkaina, mielikuvituksettomina ja hyvin vihamielisinä. Sen sijaan, että oletettaisiin heidän syntyneen sellaisiksi tai että sellainen kuuluu aikuisuuteen, heitä voitaisiin pitää ihmisinä, joita kasvatus ja koulutus ovat vahingoittaneet. (Johnstone 1996, 77.) En itse allekirjoita väitettä taidekoulutuksen vahingollisuudesta. Etenkin rakenteentajun kannalta on helpompaa, kun omaa jonkinlaisen tietopohjan käsikirjoituksen rakentumisesta.

Johnstone määrittää kirjassaan improvisaation itsensä kehittämiseksi lähemmäksi luovuutta ja spontaaniutta, jotka meissä jokaisessa ovat jo olemassa kaiken oppineisuuden ja sosiaalisen normiston alla. On vain kyse sen löytämisestä ja esiintuomisesta. (Johnstone 1996, 105.) Hänen mielestään on tärkeää, ettei kukaan ryhmässä tunne itseään oudoksi, vaikka hän toisi mitä tahansa alitajunnastaan esille käsillä olevaan tarinaan. Hän kertoo omalta näytelmäkirjailijauraltaan esimerkin, jossa hänen piti luottaa alitajuntaansa, vaikka aihe oli arveluttava. Hänen mielestään parhaat ideat ovat usein psykoottisia ja säädyttömiä. Johnstonen tunnetuin näytelmä – yksinäytöksinen Moby Dick – kertoo palvelijasta, joka säilyttää herransa ainoata jäljellä olevaa siittiötä kultakalamaljassa. Se karkaa, kasvaa hirviömäisiin mittoihin, ja sitä pitää metsästää pitkin aavaa merta. Keith Johnstone arvelee, että ajatus on varmasti monen mielestä säädytön, ja jos hän ei olisi hylännyt kaikkea, mitä opettajat hänelle opettivat, hän ei olisi koskaan kyennyt kirjoittamaan sitä. (Johnstone 1996, 81–82.)

Johnstonen metodille on ominaista myös sen kiinnostus vastaanäyttelijää, ihmistä kohtaan. Hän pyytää näyttelijöitä ajattelemaan, että pari tekee koko ajan tarjouksia ja tehtävänä on huomata ne ja reagoida niihin. Toisin sanoen improvisoijan pitää olla kiinnostunut kaikesta, mitä hänen vastaanäyttelijänsä tekee. (Johnstone 1999, 210.)

Oikea tapa reagoida parin tarjouksiin on hyväksyä ne ja toimia sen mukaisesti. Lisäksi on suhtauduttava myönteisesti itsessä herääviin tunteisiin ja impulsseihin, joita toisen tarjous aiheuttaa. Johnstone edellyttää, että ihminen vaikuttuu ja muuttuu vuorovaikutuksessa toiseen ihmiseen ja toimii näin syntyneiden impulssien perusteella. (Koponen 2004, 40.) Tällainen kokonaisvaltainen tarjousten hyväksyminen ei vie ainoastaan tarinaa eteenpäin, vaan se myös vaikuttaa improvisoijan henkiseen itsetuntoon positiivisesti, kun hän huomaa että hänellä on jotain annettavaa kanssanäyttelijälleen (Pierse 1995, 18).

Ei riitä, että sanoo kanssanäyttelijän tekemille tarjouksille ”kyllä” ja suhtautuu kaikkeen mitä hän sanoo positiivisesti. On oltava valmis kertomaan tarinaa eteenpäin. Kat Koppett on kirjoittanut ”Joo, ja...”-säännöstä, joka edellyttää juuri tätä improvisoijalta. (Koppett 2001, 8.)

Ihmiset, jotka tyrmäävät ideoita ja suunnittelevat kaiken etukäteen haluavat olla turvassa sosiaalisen kilven alla. Tällaisen ihmisen ei tarvitse muuttaa tai kyseenalaistaa mitään, eikä hänen tarvitse paljastaa itseään. Riskien välttelyllä aiheuttaa kuitenkin sen, ettei minkäänlaista vuorovaikutusta synny. (Koponen 2004, 43.) Johnstone on huomannut, että on ihmisiä, jotka sanovat mieluiten ”kyllä” ja on ihmisiä, jotka sanovat mieluiten ”ei”. Ne, jotka sanovat ”kyllä”, kokevat palkkioksi seikkailuja ja ne, jotka sanovat ”ei”, saavat palkkioksi turvallisuutta. On paljon enemmän ”ei”-ihmisiä kuin ”kyllä”-ihmisiä, mutta yhden ihmistyyppin voi kouluttaa käyttäytymään toisen lailla. (Johnstone 1996, 91.)

Johnstone luottaa harjoitteissaan statusten käyttöön totuudenmukaisen käyttäytymisen ja vuorovaikutusten varmistamisen vuoksi (Koponen 2004, 49). Statuksilla tarkoitetaan valta-asemien tasoja, voimasuhteita ja ”nökkimisjärjestyksiä”, jotka tulevat selviten esiin vuorovaikutussuhteissa (Koponen 2004, 46). Muiden statustilanteiden tarkkailu tulee harjaantumisen myötä helpommaksi. Myös oman statuskäyttämisen hallinta muuttuu silloin vaivattommaksi. On kuitenkin jätettävä varaa myös virhetulkinnoille, sillä jokainen viestii eleillään, ilmeillään, äänenpainoillaan ja asennoillaan huomaamatta ja toisen lukeminen väärin on yleistä. (Koponen 2004, 48.)

Spolin kehittämät ongelmakeskeiset näyttelyharjoitteet ovat muokkautuneet Johnstonen käsittelyssä yleisöystävällisiksi. Johnstone on myös kehittänyt omia harjoituksia ja koonnut ne yhteen esimerkiksi myös Suomessa tutuissa Teatterikisoissa käytettäväksi. (Koponen 2004, 54.) Valmentautuessaan ryhmiä Teatterikisoissa Johnstone, ehkä hieman yllättäen, kehottaa näyttelijöitään olemaan improvisoinnissaan mahdollisimman itsestään selviä. Hänen mukaansa improvisojien täytyy oivaltaa, että mitä itsestään selvempi hän on sitä omaperäisemmältä hän vaikuttaa. Hän korostaa sitä, miten paljon yleisö pitää henkilöstä, joka on suora, ja miten se aina nauraa ilahtuneena todella itsestään selvälle idealle. Johnstone kirjoittaa, että kun tavallisia ihmisiä pyytää improvisoimaan, he etsivät aina jotain omaperäistä ideaa, koska haluavat näyttää fiksuilta. Jos joku sanoo ”mitä on päivälliseksi”, huono improvisoija yrittää epätoivoisesti keksiä jotain omaperäistä vastaukseksi. Mitä tahansa hän sanoo, hän on liian hidas. Lopulta hän keksii hätäpäissään jonkin idean, kuten ”paistettua merenneitoa”. Jos hän olisi vain sanonut ”kalaa”, yleisö olisi ilahtunut. Johnstonen mukaan taiteilija, joka on inspiroitunut, toimii itsestään selvästi. Hän ei tee päätöksiä, hän ei vertaile kahta ideaa keskenään. Hän hyväksyy ensimmäiset ajatuksensa. Esimerkkinä Keith Johnstone antaa Dostojevskin tapauksen, jossa kirjailija saneli yhden romaanin aamulla ja toisen iltapäivällä kolmen viikon ajan täyttääkseen sopimuksensa. (Johnstone 1996, 87.) Tavoitteellisessa improvisoinnissa ei siis ole kyse mahdollisimman hullun idean keksimisestä, vaan nopeasta tavasta saada uutta käyttökelpoista materiaalia. Tällaisen metodin avulla saimme myös *Hypermarket*-kuunnelmaan suhteellisen lyhyessä ajassa runsaasti materiaalia.

2.6 Viola Spolinin ja Keith Johnstonen erot

Pia Koponen kirjoittaa Improkirjassaan Spolinin ja Johnstonen eroista. Hän on huomannut, kuinka Spolinin harjoitteissa on tärkeää tietää tarkasti ennen harjoituksen alkamista ryhmän yhteisellä suostumuksella missä kohtaus tapahtuu, keitä siinä esiintyy ja mitä he tekevät. Lisäksi kaikille ryhmän jäsenille määritellään fokus. Näin Spolinin metodin keskeisiksi asioiksi erottuvat ongelmanratkaisu ja opiskelijaryhmien palaute ryhmän suorituksen jälkeen. Johnstonelle tällainen alkuasetelman tarkkuus ei ole tärkeää. Hän voi ohjata aloittamaan kohtauksen,

vaikka mitään ei ole sovittu ja näin näyttelijät vain hyppäävät tyhjyyteen ja katsovat mitä tapahtuu. Myöskään fokusta ei ole rajattu lainkaan niin tarkasti kuin Spolinilla. (Koponen 2004, 66.) Tämä onkin keskeisin ero Johnstonen ja Spolinin välillä: Spolin edellyttää näyttelijän pitävän katseensa omassa henkilökohtaisessa fokuksessaan, kun Johnstone rohkaisee näyttelijää tarkkailemaan vastaanäyttelijäänsä ja reagoimaan häneen. (Koponen 2004, 67.) Sivustaohjaus (side-coaching) liittyy Spolinilla tiukasti fokuksen säilyttämiseen, toisin kuin Johnstonella. Johnstone ei myöskään halua käsitellä suorituksia harjoitusten päätteeksi (Koponen 2004, 69).

Pia Koponen on tullut päätelmään, että kuvaavin ero Spolinin ja Johnstonen välillä on Spolinin pyrkimys harjoittamaan ihmistä näyttelijäntyöhön ja Johnstonen pyrkimys opettamaan osaksi ryhmää (Koponen 2004, 71). Olenkin huomannut, että omalla kohdallani ryhmäkäsikirjoitustilanteissa on ollut enemmän hyötyä Johnstonen ajatuksista kuin Spolinin teeseistä.

2.7 Improvisaatio Suomessa

Elina Lehtikunnas toi Spolinin metodit Suomeen tutustuttuaan niihin vuoden 1964 Teatteri-instituutin symposiumissa, Bukarestissa. Lehtikunnas oli ollut aikanaan Teatterikoulussa ohjaajaoppilana Sakari Puurusen (Teatterikoulun vararehtorin) ohjattavana (Koponen 2004, 132–133). Lehtikunnas houkutteli Marja Korhosen opettamaan improvisaatioita vuonna 1965 (Suur-Kujala 1975, 5). Korhonen jatkoi Spolinin metodien opettamista Teatterikoulussa ja Teatterikorkeakoulussa aina vuoteen 1983 asti, kun Lehtikunnaksen oma opettajaura päättyi jo 1970-luvulla, poliittisten syiden takia (Koponen 2004, 134).

Jouko Turkan ja Jussi Parviaisen astuttua Teatterikorkeakoulun johtoon 1980-luvun alkupuolella vähennettiin improvisaatiokoulutusta radikaalisti (Paavolainen 1999, 124). Loppujen lopuksi improvisaation koulutus lopetettiin kokonaan ja sen arvostus samalla romahti nuorten näyttelijäoppilaiden keskuudessa. Pitkän hiljaiselon Suomessa improvisaation saralla lopetti Tytti Oittinen, joka toi Keith Johnstonen ideologian maahan. (Koponen 2004, 138.)

Tytti Oittinen oli osallistunut improvisoinnin oppitunneille opiskellessaan Teatterikoulun korkeakouluosastolla vuosina 1966–1968 (Koponen 2004, 135). Kun hän kesällä 1989 aloitti Espoon teatterin johtajana, hän matkasi jo samana vuonna Tukholmaan, missä oli käynnissä improvisaatioon pohjautuvat Teatterikisat. Oittinen loi matkalla yhteyksiä improvisaatiovaikuttajiin. (Koponen 2004, s. 141–142.) Jo seuraavana vuonna itse Keith Johnstone saapui Suomeen opettamaan kurssia Espoossa. Paikalla oli noin kaksikymmentä näyttelijää muun muassa Eija Ahvo, Eeva Litmanen, Erja Manto, Outi Mäenpää ja Tuula Nyman. (Koponen 2004, 143–144.) Myös mukana ollut Markku Toikka muistelee:

Suurin osa näistä ihmisistä, jotka olivat mukana ja aloittivat Stella Polariksessa oli semmoisia, jotka eivät olleet improvisoineet Teatterikorkeakoulussa Turkan ja Parviaisen aikana ollenkaan. Heille se oli jotenkin isompi asia kuin minulle. Minulle se oli vain yksi asia, jonka joku oli keksinyt ja mikä vaikutti ihan jännältä. Suurin erohan siinä tietysti oli se, ne improvisoinnit muuttuivat näyttelijöiden harjoitusmetodista julkisiksi. Tokihan aina on ollut improvisoituja sketsejä, että julkisesti on improvisoitu aikaisemminkin. Mutta tähän on tuotu mukaan kilpailu, Theatresport, joka sitten ilmeisesti oli ollut hirveän suosittu siellä Kanadassa. (Koponen 2004, 147.)

Johnstonen oppilaat harjoittelivat lyhyiden kohtausten improvisointia julkisesti omien esitystensä päätteeksi. Asiasta kiinnostuneet katsojat jäivät paikalle seuraamaan varsinaisten teatteriesitysten loputtua. Ruotsalaiset improvisaatiomestarit Lennart R. Svensson ja Helge Skoogh saapuivat Oittisen pyynnöstä vetämään intensiivikurssin joulukuussa 1990. Improvisaatioryhmä esitti free-improa yhdeksäsluokkalaisille oppitunnin mittaisesti. Samassa kuussa pidettiin ensimmäiset viralliset ja yleisölle avoimet Teatterikisat Espoon kulttuurikeskuksessa 5.12.1990. (Koponen 2004, 148–149.)

Seuraavan vuoden kesäkuussa vastamuodostettu Stella Polaris esiintyi Teatterikisojen MM-kisoissa (Koponen 2004, 152). Samaan aikaan kesällä 1991 Ryhmäteatteri käynnisti Helsingissä esityspotken nimeltään Nyhjää tyhjästä, johon suomalaiset tulisivat improvisaation pitkäksi aikaa liittämään. Mukana olivat Riitta Havukainen, Kari Heiskanen, Mikko Kivinen, Miitta Sorvali, Martti Suosalo, Pertti Sveholm, Ulla Tapaninen, Leena Uotila ja Vesa Vierikko. (Koponen 2004, 153.)

Kuusi ensimmäistä esitystä olivat lämmittelyä ja vasta niitä seuraavat 12 esitystä kuvattiin YLE TV2:lle. Arto af Hällström leikkasi materiaalista 16-osaisen sarjan, joka esitettiin vuosina 1991 ja 1992. (Koponen 2004, 158.)

Nyhjää tyhjästä -esityksen rakenne oli lyhyesti tämä: Neil Hardwick istui lähellä näyttämöä ensimmäisen rivin luona pöydän ääressä, jonka päällä oli muun muassa torvi, muistilehtiö ja muutamia kirjoja. Lavasteita ei ollut, jos mukaan ei lueta muutamia tuoleja ja pöytää. Näyttelijät saapuivat yksitellen, suorittivat jonkun yleisön määrittelemän tehtävän ja istuutuivat omille paikoilleen näyttämön toisessa laidassa olleille baarijakkaroille. (Koponen 2004, 158.)

Vuosien kuluessa suomalainen improvisaatioteatteri sai uusia muotoja ja formaatteja, ja kehittyi edelleen. Omalla tahollaan työtä jatkoi Improvisaatioteatteri Stella Polariksen alkuporukka. (Koponen 2004, 164.)

2.8 Stella Polaris

Talvella 1991–1992 Tytti Oittinen pyysi Simo Routarinnettä kääntämään Johnstonen niin sanottuja paimenkirjeitä. Kirjeistä saatu tieto oli kaikkien mielestä niin arvokasta, että sitä ei levitetty muille ennen vuoden 1992 kevättä. Silloin osa Stella Polariksesta aloitti improvisaation kouluttamisen Oittisen johdolla. Vähitellen luottamus omiin kykyihin kasvoi ja ryhmäläiset alkoivat opettaa kursseja itsenäisesti. (Koponen 2004, 167.)

Improvisaatioteatteri Stella Polaris merkittiin virallisesti yhdistysrekisteriin 5.5.1993. Teatterikisat järjestettiin Espoossa vuoden 1994 syksyyn asti, jolloin Helsinki kutsui Stella Polarista. Yhdistys siirtyi Espoon teatterin tiloista Helsinkiin. (Koponen 2004, 172) Pari vuotta myöhemmin, kesällä 1996, Stella Polaris osallistui Amsterdamin kansainvälisille improvisaatiofestivaaleille, jossa se sai ensimmäisen kontaktinsa sanfranciscolaisiin True Fiction Magazinen näyttelijöihin. He tekivät suuren vaikutuksen tavallaan tehdä pitkiä improvisaatioesityksiä. Saman vuoden syksyllä Stella Polaris alkoi kokeilla puolipitkää improa yleisön edessä Kaapelitehtaalla.

Syksyllä 1997 stellalaiset esittivät jo kokopitkää improa näytöksessä nimeltä ”Mahdottoman rajoilla”. (Koponen 2004, 178–179.)

Stella Polaris sai jatkuvasti uutta rohkeutta kokeilla rajojaan ja syksyllä 1998 ryhmä teki yhteistyötä Radio Mafian kanssa. Improvisoimalla syntyi kahdeksanosainen kuunnelmasarja, nimeltään ”Timanttien jäljillä”. (Koponen 2004, 182.) Elina Stirkkinen kertoo:

Kaikki olivat mukana ainakin yhdessä tai kahdessa osassa. Meitä oli aina neljä tai viisi paikalla. Yleisö soitti suoraan lähetykseen puhelimella ja heitti ideoita, joka oli hirveän jännittävää ja hauskaa. Sitten joku meistä haastatteli, että ”no hei, mitäs teet, mitäs kuuluu, mitäs sinä haluaisit”. Se toimi hirveän hyvin, eikä tullut mitään tuhmia ehdotuksia. Kuuntelijat halusivat kuulla oikeasti hyviä tarinoita. Palaute oli ihan mielettömän hyvää. Yllättävän paljon pystyy tekemään tekniikoita ihan kuunnelmanakin. Minusta se vaatii sen, että on suora lähetys. Jengi ei muuten usko, että se on improa. (Koponen 2004, 182.)

True Fiction Magazinelta opittu mullistava tapa tehdä kokoillan näytelmiä improvisoimalla mahdollisti Stella Polariksen ottamaan seuraavan aluevaltauksen. Yhdistys pisti sanan liikkeelle halustaan tehdä tv-sarja ja ennen pitkää MTV3 tilasi siltä yhden televisiosarjan verran sketsiviihdettä. Stella Polaris otti tilauksen vastaan, mutta lopulta sarjasta ei tullutkaan sketsikomedia. (Koponen 2004, 184–185.)

Vuoden 2000 syksyllä ryhmä kuvasi pilottijakson nimeltä Iloinen talo. MTV3:n tuottaja Anne Veijalainen luotti tekijöihin pilottijakson perusteella ja teki mahdolliseksi täysin uuden metodin luomisen. (Koponen 2004, 185–186.) Tuon syksyn aikana Stella Polaris aloitti pohjamateriaalin tuottamisen sarjaan ja järjesti synopsisien kokoamiseksi useita tapaamiskertoja. Jokaista jaksoa varten kuvattiin kolme improvisaatioesitystä, jotka sitten katsottiin ja analysoitiin. Kolmen liuskan pituinen synopsis laadittiin tämän kuvatun materiaalin pohjalta. Kokopitkä improvisaatioesitys tarjosi rungon yhden jakson käsikirjoitukselle. Käsikirjoitukset eivät sisältäneet yhtään repliikkiä vaan ne improvisoitiin kuvauspaikalla, jossa tarina tallennettiin jälleen kahdella kameralla. Yksittäisen kohtauksen kuvauskerta kesti enimmillään jopa 15 minuuttia ja jos kohtaus jouduttiin ottamaan uudestaan, kaikki improvisoitiin uudelleen. Viidentoista tunnin materiaalista koostettiin kymmenen 45 minuuttia kestäväää osaa. Suomi oli ensimmäinen maa, jossa tehtiin tv-elokuva improvisoimalla. (Koponen 2004, 187.)

Sarja oli sekä yleisön että kriitikoiden suosikki. Vuonna 2003 sarja sai muun muassa Venla-patsaan parhaana tv-elokuvana, Risto Jarva-palkinnon ja Koura-palkinnon. Näiden lisäksi näyttelijöistä Tiina Pirhonen palkittiin Venla-patsaalla roolistaan jaksossa ”Kaikki hyvin”. (Koponen 2004, 193.) Menestys sai ryhmän ottamaan uuden askeleen ja aloittamaan elokuvan tekemisen.

”Kukkia ja sidontaa”-elokuvan työtapana oli samanlainen kuin tehdessä ”Vapaata pudotusta”, toisin sanoen Stella Polariksen näyttelijät osallistuivat tarinan ja henkilöiden luomiseen alusta alkaen (Koponen 2004, 194–195). Elokuva sai ensi-iltansa syksyllä 2004 ja sitä kuvataan Helsinki-filmin internetsivuilla seuraavasti: ”Kukkia ja sidontaa on raivoisa komedia, joka laskee leikkiä vakavista asioista ja esiintyjien pokeri pitää loppuun asti. Ihmissuhdekiemurat leivotaan luonnonsuoleen, lihaa säästämättä.” (Helsinki-filmi 2011.) Outi Mäenpää sai roolistaan elokuvassa naispääosa Jussi-patsaan.

Vuonna 2005 Stella Polaris esitti 500. improvisoidun näytelmänsä Kaapelitehtaalla. Samassa paikassa vieraili myös True Fiction Magazine pitämässä yhteisiä workshop-päiviä. Seuraavan vuoden helmikuussa Stella Polaris järjesti ensimmäiset Turnajaiset, jossa Suomen parhaat improvisaatioryhmät ottavat mittaa toisistaan. Ryhmä järjesti myös kirjailijavierailuja, koululaisnäytöksiä ja koulutuksia yrityksiin. Vuonna 2007 stellalaiset julkaisivat improvisoituja lauluja sisältävän levyn nimeltään ”Ensimmäinen” ja heidän näytelmiensä kokonaiskatsojamäärä nousi uuteen ennätykseen. Stella Polaris teki vierailuja ympäri Suomen (mm. Jyväskylän kesä ja Vuotalo) ja Euroopan. Seuraavana vuonna yhdistys täytti 15 vuotta ja kutsuttiin San Franciscoon esiintymään ja kouluttamaan. Vierailuja tehtiin myös Ruotsiin ja Sloveniaan. Yhdistys sai uutta verta, kun vuonna 2008 uusina jäseninä liittyivät Pihla Penttinen ja Ville Tiuhonen. (Stella Polaris 2011.) Stella Polariksen tarina jatkuu elinvoimaisena ja monitahoisena.

3 Ryhmän ilmapiiri

3.1 Temenos

C.G. Jung määrittää temenoksen lumoamisvoimaa sisältäväksi taikapiiriksi, joka toimii turvasatamana henkiselletyöskentelylle. Temenos muistuttaa hänen mukaansa “symmetrisen pyöreää ruusutarhaa, jonka keskellä on suihkulähde”, ja jossa alitajunta voidaan kohdata ja tuoda tietoisuuden valoon. Jung nimeää täällä kohdattavat ihmisen alitajunnan olennot Varjoksi, Animaksi, Vanhaksi viisaaksi mieheksi ja Itseksi, jotka ovat hänen käsityksensä mukaan universaaleja ja kulttuurirajat ylittäviä. (Jung 1968, 63.) C.G. Jung kirjoittaa myös, että temenos on maaginen piiri, pyhä ympyrä, jossa nämä persoonallisuuden kaikki lohkoutuneet puolet voivat yhdistyä (Jung 1993, 54).

Työskennellessä tutun ryhmän kanssa temenoksen luominen tapahtuu nopeammin. *Hypermarketia* kirjoittamassa olleet ihmiset tunsivat toisensa jo useamman vuoden ajalta. Tämä helpotti ryhmän toimintaa ja temenoksen syntymistä; toisilleen outojen ihmisten temenoksen syntyminen olisi vienyt todennäköisesti enemmän aikaa. André Wickström kirjoittaa kirjassaan, että uuteen ryhmään tultaessa on toimittava varovasti ja tarkkailtava ihmisiä. Vasta ryhmän oltua yhdessä tarpeeksi kauan voi alkaa käyttäytyä rennommin, varmempana siitä ettei astu kenenkään varpaille. Hän kirjoittaa:

Tilanne on vähän sama kuin jos minut kutsuttaisiin bileisiin. No, bileissä sitten tervehdin kaikkia kohteliaasti. Esittelen itseni ja kysyn muilta vierailta mitä he puuhailevat. Analysoin heitä kuin mikäkin Freud, koska haluan saada selville, mitä tässä porukassa voi sanoa ja mitä ei. Saatan esimerkiksi huomata nurkkapöydässä, että nyt ei ole hyvä hetki kertoa sitä norsuvitsiä. – Mitä paremmin tiedän millaisia ihmisiä bileissä on, sitä paremmin tiedän, millaisia vitsejä heille voi kertoa. (Wickström 2005, 103)

Keith Johnstone antaa improvisoijalle kaksi perusohjetta: älä tyrmää parisi tekemiä tarjouksia äläkä mitätöi näyttämölle luotuja olosuhteita (Johnstone 1996). Pia Koponen jatkaa lauseita: kun tyrmäät ja mitätöit, tuhoat temenoksen ja impro eli niin sanotusti yhteinen leikki kuolee (Koponen 2004, 23). Johnstonen mukaan tyrmäämistä ei ole vain kun sanotaan ”ei”. Tyrmäämistä on kaikki, mikä estää

toimintaa kehittymästä tai mikä pyyhkii pois vastanäyttelijän toiminnan edellytykset. Se, mikä kehittää toimintaa eteenpäin, ei ole tyrmäämistä. (Johnstone 1996, 97.) Improvisoiija voi siis sanoa vastanäyttelijälleen ”ei” jos vain kehittää samalla tarinaa eteenpäin.

Koponen nostaa haasteeksi sen, kuinka ryhmän vetäjä saa luotua temenoksen, osallistujien välille ja annettua jokaiselle osallistujalle huomiotaan tasapuolisesti (Koponen 2004, 117). Keith Johnstone kirjoittaa opettajista, jotka keskittävät huomionsa vain muutamiin oppilaisiin ja on huomannut sen vaikuttavan ryhmän ilmapiiriin. Suurin osa oppilaista tuntee itsensä ulkopuoliseksi, vähemmän kiinnostavaksi tai epäonnistuneeksi, samalla kun pieni osa saa olla opetuslapsia. Johnstone itse opettaa tekemällä positiivisia huomautuksia ja olemalla niin suorapuheinen kuin mahdollista. Hän esimerkiksi sanoo ”hyvä” sen sijasta, että sanoisi ”kiitos riittää”. Hän kertoo opettajista, jotka sanovat ”no, katsotaan kuka mokaa tämän tehtävän” esitellessään uutta harjoitetta. Tällaiset opettajat saattavat saada lisää itseluottamusta oppilaittensa epäonnistumisista. Sellainen asenne ei Johnstonen mukaan tee hyvää ryhmälle. (Johnstone 1996, 26.)

Keith Johnstone kirjoittaa, että opettajan täytyy esimerkillään myös osoittaa oppilaille, että mielikuvitus ei voi tuhota ketään. Asiasta kertominen ei riitä, tarvitaan elävä todiste siitä, että hirviöt eivät ole todellisia. Muussa tapauksessa oppilaan täytyy jatkaa teeskentelyä. (Johnstone 1996, 83.) Johnstone liittää oppilaittensa tuottamat ”huolestuttavat” materiaalit omiin ideoihinsa ja estää näin heitä tuntemasta itseään eristyneiksi tai kummallisiksi. Johnstonen on sitä mieltä, että jos hän alkaisi analysoida kohtausten sisältöä ikään kuin paljastaakseen oppilaista salaisuuksia, hänet nähtäisiin uhkana. Oppilaiden tulisi rakastaa tai vihata häntä ja hänen pitäisi käsitellä joko negatiivisia tai positiivisia transferenssivaiheita. Tämä hidastaisi ryhmän etenemistä. (Johnstone 1996, 111.) Olen huomannut, että jos ryhmän jäsen alkaa ideointivaiheessa tuottaa hävytöntä materiaalia pitäisi ryhmän vetäjän vastata yhtä hävyttömällä tai vielä hävyttömämmällä materiaalilla. Materiaalin karsintavaihe tulee vasta koostovaiheen koittaessa.

Tila vaikuttaa temenokseen suuresti. Omien kokemuksieni mukaan paikat, joissa ryhmän kaikki jäsenet näkevät toisensa eräänlaisessa ringissä, ovat parhaita

ideoinnille ja improvisoinnille. PKAMK:n Luovan keskuksen käsikirjoitusluokassa ja Fremantle Median käsikirjoitustiloissa Helsingissä tuolit on aseteltu niin, että kaikki näkevät toisensa. Oman kokemukseni mukaan minkä tahansa tilan tuolit kannattaa sijoittaa, improvisoidessa tai ideoidessa, näin. Tämä on hyvä ratkaisu sanattoman viestinnän vastaanottamiseen ja sen hyväksymiseen improvisaatiotilanteessa, ja se auttaa löytämään flow'n yhteiseen tekemiseen.

3.2 Flow

Flow on psykologi Mihaili Csikszentmihályin kirjoitusten mukaan tila, jossa ihmisen tietoisuuteen tuleva tieto on tasapainossa Itsen tavoitteiden kanssa (Csikszentmihalyi 2005, 22). Flow-kokemuksesta johtuen Itsen järjestys on aikaisempaa monitahoisempi. Flow:ssa psyykkinen energia käytetään ainoastaan tavoitteiden saavuttamiseen. (Csikszentmihalyi 2005, 68–70.) Csikszentmihályi jatkaa, kuinka flow-kokemuksessa ihminen on niin syventynyt toimintaansa, että mikään muu ei tunnu merkitsevän mitään. Ihminen on valmis maksamaan suuren summan saadakseen tehdä mitä tekee. (Csikszentmihalyi 2005, 19.) Flow lisää psyyken sisäistä vahvuutta ja kompleksisuutta ihmisen saadessa todellisuuskuvansa järjestykseen ja hallintaan. Optimaalinen flow-kokemus syntyy, kun ihmisen taidot vastaavat käsillä olevaa haastetta ja hän on kiinnostuneesti paneutunut ko. aktiviteettiin. Flow on tärkeä, koska se tekee nykyhetkestä miellyttävämmän ja rakentaa itseluottamusta, jonka avulla ihminen kehittää taitojaan ja voi olla hyödyksi koko ihmiskunnalle. Csikszentmihalyi on tutkimuksissaan todennut ihmisten olevan onnellisimmillaan juuri tällaisina hetkinä elämässään. (Csikszentmihalyi 2005, 70–73.)

Suomen Kuvalehden artikkelissa vuodelta 2008 kirjailijat kertoivat samankaltaisia kuvauksia kirjoittamisesta. Olli Jalonen kuvaili: ”Kun kirjoittaminen sujuu, se on kuin virta veisi ja kirjailija menettää ajan ja paikan tajun.” Juha Seppälän kokemukset olivat samanlaisia: ”Et tiedä missä silloin olet etkä sillä hetkellä edes pysty kysymään missä olet. Se on euforinen tunne.” Matti Yrjänä Joensuu kertoo kirjoittamisen aloittamisen vaikeudesta ja miksi kaikki on sen arvoista: ”On helvetti

päästä sinne. Kun siellä on, se on taivas. Taivas, eli parasta mitä tietää. Siksi kerran toisensa jälkeen repii itsensä kirjoittamisen mielitilaan.” (Kylänpää 2008, 37.)

Samanlaisen flow’n kokee myös improvisoija, kun kaikki sujuu. Tytti Oittinen on kirjoittanut Teatteri-lehdessä vuonna 2000 improvisoinnista ”lievän ekstaasin kaltaisena äärimmäisen keskittymisen tilana” (Oittinen 2000, 37). Flow-kokemukselle, kuten improvisoinnille, on ominaista tulevaisuuden unohtaminen ja siihen osallistutaan vain, koska se itsessään on palkitsevaa. Toiminta ei edellytä ihmiseltä sitä, että siitä olisi jotain hyötyä hänelle tulevaisuudessa. (Csikszentmihalyi 1992, 67.)

3.3 Statukset ja voimauttaminen

Improvisaatioryhmä Stella Polariksen jäsen Simo Routarinne on perehtynyt statusilmaisuuksiin vuoden 2007 kirjassaan ”Statusilmaisun perusteet”. Voidaan nähdä, että Keith Johnstone on vaikuttanut suuresti Routarinteen ajatuksiin statuksista. Tämä on ymmärrettävää, kun muistaa, että Routarinne on suomentanut aikoinaan Johnstonen paimenkirjeet (vuonna 1991) ja pääteoksen improvisoinnista (vuonna 1996). Johnstone käyttää statusoppiaan, sekä opetusmetodeissaan, että ohjatessaan näytelmiä (Johnstone 1996). Routarinne on keskittynyt opettamiseen ja kirjoittaa lähinnä ryhmän toiminnan parantamisesta, eikä niinkään luovasta työstä, kuten kirjoittamisesta tai näyttelemisestä (Routarinne 2007). Yksityiskohtaisilla käyttäytymisen kuvauksillaan kirja kuitenkin on hyvä opas ryhmän ilmapiiriin (ja sitä kautta temenoksen) parantamiseen.

Simo Routarinteen huomiot korkeasta ja matalasta statusilmaisusta liittyvät usein tilan käyttöön; suurikokoinen ihminen vie enemmän tilaa kuin pienikokoinen, eli ihmisen fyysinen koko vaikuttaa myös statusilmaisun lähtötasoon. Ihmisen pituus, lihavuusaste, hartioiden leveys ja lihasten koko lähettävät tahattomia statusviestejä ympäristöön. Routarinne on myös huomannut ruumiin liikkeiden nopeuden merkityksen; mitä kookkaampi ihminen on, sitä hitaammin hän todennäköisesti liikkuu ja elehtii. Sen sijaan lyhytkasvuinen, laiha ja kapeaharteinen liikkuu todennäköisesti vikkelaasti. Silloin ruumiin koon vaikutus muuhun statusilmaisun

tasoon moninkertaistuu. Näitä tahattomia statusviestejä voi kuitenkin Routarinteen mukaan tasapainottaa omalla tietoisella käytöksellään. Käyttämällä ruumiin kokoon nähden päinvastaista ilmaisua voidaan tarpeen tullen tasapainottaa statuseroja. Kehon kokoa voi säädellä asennoilla, eleillä ja liikkeillä, lähes huomaamattoman hienovaraisesti. (Routarinne 2007, 27.)

Korkeimmillaan statusilmaisun taso on silloin, kun niska ja kaula ovat ojentuneena täyteen pituuteensa ja selkäranka on suora. Keho on harvoin kallistuneena tai vääntyneenä epämääräiseen tai epämukavaan asentoon ja ihmisen asennot ovat avoimia, selkeitä. Hartiat eivät ole etu- eivätkä takakenossa, vaan rennosti alhaalla täydessä leveydessään. Kehon haavoittuvia kohtia, kuten kaulaa, rintakehää, vatsaa ja sukuelinten aluetta, ei ole suojattu. Jopa hengitys vaikuttaa statusilmaisuun: keuhkojen ollessa sisäänhengityksen loppuvaiheessa täynnä ilmaa, statusilmaisu on korkeimmalla tasollaan. Korkean statusilmaisun hengityksen rytmi on hidas ja selkeä. Istuessa käytetään koko istuimen tila niin, ettei toisille jää tilaa. Matalaa statusta ilmaistaan vaikuttamalla mahdollisimman pieneltä ja vähän tilaa vievältä. Polvistuminen, kyyristyminen ja kyykistyminen pienentävät kehoa ja statustaan voi laskea myös rentouttamalla tukilihastoaan, jolloin ryhti pääsee lysähtämään. Asento on eteenpäin tai sivulle kallistunut ja hartiat ovat kumartuneena eteenpäin kuin rintakehää suojaten. Jo lähes huomaamaton puhekumppania kohti kallistuminen madaltaa statusilmaisun tasoa. (Routarinne 2007, 28–29.) Ryhmän johtajan ei kannata improvisaatiotilanteessa viestiä korkean statusilmaisun keinoin. Tämä haittaa tasavertaisen ilmapiirin syntyä.

Simo Routarinne on huomannut, ettei korkea status ilmaisultaan ja tilankäytöltään vastaa korkean yhteiskunnallisen aseman tapoja ja normeja (Routarinne 2007, 29–30). Kaiken tilan vieminen, esimerkiksi puistonpenkiltä, ei välttämättä vaadi korkeaa yhteiskunnallista asemaa.

Puheviestinnässä korkeaa statusta ilmaistaan pitkillä puheenvuoroilla, jotka vievät runsaasti aikaa. Lauseet ovat pitkiä ja loppuun vietyjä ja puhe on rauhallista sekä hidasta. Korkean statuksen ilmaisussa pidetään taukoja sanojen välillä, liitetään puheeseen pitkiä, syviä ja rauhallisia sisään- ja uloshengityksiä tai äänteitä. Nämä yneemit tekevät puheesta viipyilevää ja tauottavat sitä. Puhe liikkuu kuin

raskaskulkuinen tavarajuna, joka pysähtyy verkkaisesti vain omasta tahdostaan. Puhe on lisäksi selkeää ja moitteetonta, useimmiten yleispuhekieltä. Puhuja saattaa käyttää täsmällisesti sivistyssanoja – ja vieläpä tulkata ne opettavaisesti. (Routarinne 2007, 49–50.) Matalassa statusilmaisussa puheenvuorot jättävät lyhydessään runsaasti puhetilaa toisille. Tauot ovat lyhyitä, lauseet saattavat päättyä ennen aikojaan ja sanojen loppu saatetaan nielaista. Puhe on epämuodollisen puhekielistä ja pienet äännähdykset, sekä nopeat henkäisytt rikkovat sen selkeyttä. Puheessa on paljon epäröintiä, peruutuksia ja korjauksia. Varsinaista aihetta saatetaan kiertää, jos tiedetään sen olevan kuulijalle epämieluisuinen. (Routarinne 2007, 50–51.)

Korkeaa statusta ilmaiseva henkilö ei noudata vuorottelujärjestystä, vaan keskeyttää muiden puheen ja vie puhutilan itselleen. Toinen korkean statusilmaisun keino on puhua toisen puheen päälle, jolloin pyritään taistelemaan puhutilan käytöstä. Puheenvuoroa voi varata myös pitämällä keskellä lausetta taukoa. Toisten puhuessa korkeaa statusta ilmaisevan huomio saattaa olla kohdistuneena pois puhujasta, tai hän kuuntelee vähäeleisen ilmeettömästi. (Routarinne 2007, 52.) Matalaa statusilmaisua käyttävä henkilö noudattaa vuorottelujärjestystä kuuliaisesti; hän ei keskeytä eikä puhu toisen päälle. Kysymyksiin vastataan ilman viivyttelyä, auliisti ja välittömästi. Toisen puheeseen reagoidaan spontaanisti ja näkyvästi, kuuntelua aktiivisesti ilmaisten. Matalalla statusilmaisulla autetaan ja rohkaistaan puhujaa. Arvostus, ihailu ja kunnianosoitukset ilmaisevat, että toinen on tehnyt vaikutuksen. Kaikenlainen reaktiivinen, selkeästi havaittavissa oleva vaikuttuminen kuuluu matalaan statusilmaisuun; hymyillen puhujaa kohti nojautuminen ilmaisee kiinnostusta, aktiivista kuuntelua ja reaktiivista otetta suhteessa puheen sisältöön. (Routarinne 2007, 53.)

Routarinteon tarjoamista esimerkeistä huomaa helposti, ettei korkea statusilmaisuus ole aina välttämättä ryhmän ilmapiirin kannalta hyvää, ja matala statusilmaisuus huonoa. Hän kirjoittaaakin, että molempia statusilmaisun ääripäitä tarvitaan – ja lisäksi kaikkea siltä väliltä. Statusilmaisuus toimii hänen mukaansa parhaiten silloin, kun se on joustavaa, liikkuvaa ja ennen kaikkea reagoi toisiin ihmisiin ja ympäristöön. (Routarinne 2007, 70.)

On vaikea kuvitella ryhmän jäsenen voivan tiedostaen muuttaa koko ilmaisuaan, joko korkean tai matalan statusilmaisun mukaiseksi. Simo Routarinne ottaakin esille ilmaisun ketjuuntumisen käsitteen, jolla tarkoitetaan sitä, miten moni asia muuttuu ilmaisussa vain yhtä asiaa muuttamalla. Esimerkiksi jalkojen asentoa muutettaessa, muuttuvat samalla vartalon asento, käsien eleet ja puheen volyymi. Ilmaisut siis ketjuuntuvat. Kun ihminen pitää päästä suhteellisen liikkumattomana puhuessaan, aktivoituvat muut korkean statuksen ilmaisun elementit automaattisesti: katsekontakti on määrätietoisen tuijottava ja puhuja alkaa käyttää täydellisiä lauseita. Liikkeet käyttävät enemmän tilaa ja ovat sulavampia. Jos taas keskusteluun osallistujan jalkaterät ovat sisäänpäin käännetty, lauseisiin saattaa sekoittua pieniä merkityksettömiä äänteitä ja lyhyitä henkäisyjä. Routarinne kirjoittaa, että asiat, joilla ei pitäisi olla toistensa kanssa mitään tekemistä, ketjuuntuvat ilmaisussa täysin automaattisesti. Jalkojen asento voi vaikuttaa jopa silmien räpytysten määrään ja lauserakenteisiin. (Routarinne 2007, 58.)

Statusilmaisuun suhtautumiseen vaikuttaa suuresti sukupuoleen liitettävä statusrooli. Tämän vuoksi esimerkiksi stereotyypin vastainen, naisen korkeastatuksinen käyttäytyminen herättää ärsytystä herkemmin kuin vastaava ilmaisu mieheltä. (Routarinne 2007, 103.) Tämän huomaa helposti tutkimalla lehtien keskustelupalstoja Jutta Urpilaisen tai Mari Kiviniemen julkisten esiintymisten jälkeen. Iso osa sukupuolirooleista on omaksuttu tiedostamatta, ja siksi voi olla vaikea hahmottaa, kuinka ilmaistu ja biologinen sukupuoli ovat kaksi eri asiaa. Genetiikka ei selitä yksin ihmisen tapaa käyttäytyä, vaan sosiaalinen vuorovaikutus ja kulttuuri vaikuttavat siihen suuresti; pojat kasvatetaan eri tavalla kuin tytöt. Poikien korkeastatuksista käytöstä suvaitaan helpommin jo pienestä pitäen, kun tyttöjä ohjataan puhumaan hillityllä äänellä, sovitteluun, väistymään ja sopeutumaan. Poikia varoitetaan olemasta heikkoja. (Routarinne 2007, 96–97.) Koulun, tarhan ja perheen erilainen suhtautuminen poikiin ja tyttöihin muokkaa sukupuolten statusroolit helposti erilaisiksi, mutta yksilö voi aina valita, missä määrin hän roolinsa mukaisesti käyttäytyy. Vaikka sukupuoliroolit ovat laveammat nyt kuin vuosisata sitten, roolin vastainen käytös saa yhä aikaan negatiivista palautetta. (Routarinne 2007, 97.)

Routarinne kirjoittaa, että miehen rooli on vuorovaikutuksessa kapeampi kuin naisen rooli. Miehiä pidetään vaikeasti muutettavina subjekteina, joiden ei sallita joustaa statusilmaisussaan. Naisen ilmaisun sallitaan ja vaaditaan joustavan, ja naiset saavat ilmaista tunteita laajemmin kuin miehet. Routarinteen mukaan miehen roolin kapeus aiheuttaa vuorovaikutuksessa enemmän ongelmia kuin naisen roolin joustavuus. (Routarinne 2007, 102.) Korkeaa statusilmaisua käyttävä nainen kohtaa Routarinteen mukaan todennäköisesti korkeaa statusasemaansa puolustavan miehen, joka ei voi joustaa alaspäin, vaan joutuu vastaamaan haasteeseen. Mies ei voi antaa periksi, sillä matalaa statusta ilmaiseva mies joutuu herkästi naurunalaiseksi. (Routarinne 2007, 104.)

Routarinne tarjoaa ratkaisuksi ilmaisun androgyniaa, jossa sukupuolten ei tarvitsisi olla vastakohtasuhteessa. Hän näkee kuitenkin tärkeimmäksi juuri miehen statusroolin purkamisen. Miehen tulisi oppia uusia rooleja ja erilaisia tapoja joustaa ja laventaa ilmaisuaan. Näin hän voisi laajentaa ilmaisunsa liikkuvuutta. (Routarinne 2007, 104–105.) Statusjousto alaspäin koetaan negatiiviseksi alistumiseksi vain silloin, kun se tapahtuu toisen vaatimuksesta tai vaikutuksesta. Silloin se ei ole vapaaehtoista, vaan pakotettua. Vallan antamista toiselle vapaaehtoisesti voidaan kutsua voimauttamiseksi tai valtaistamiseksi (empowerment). (Routarinne 2007, 181.)

Simo Routarinteen mukaan sisäisen voimantunteen voivat muodostaa arvostuksen, kunnioituksen ja luottamuksen osoitukset sekä vapaus, hyväksyntä, turvallinen, tasavertaisesti huomioiva ja kannustava vuorovaikutus. Improvisoinnissa toisen voimauttaminen tapahtuu hyväksymällä hänen ehdotuksensa. Tämä puolestaan edistää tavoitteellista toimintaa ja ryhmään sitoutumista. Silloin ovat mahdollisia kehittymisen halu ja kyky innovaatioihin, sekä vapauden ja vastuun tunne, sisäinen motivaatio, vapaaehtoisuus ja itsenäisyys. Voimauttaminen onnistuu parhaiten, jos sen tekee kiirehtimättä ja hellävaroin, hyväksyen ja kannustaen, pysytellen tasavertaisena ja käyttäen mahdollisimman paljon samaa statusilmaisun tasoa kuin toinen. Liian voimakas valtaistaminen aiheuttaa vastustusta. Valtauttaminen ei tarkoita samaa kuin jalustalle asettaminen. (Routarinne 2007, 182.) *Hypermarketia* kirjoittaessa huomasin, että pelkkä oikeaan kohtaan sijoitettu kehu auttaa ryhmän jäsentä eteenpäin vaikeassa kohdassa tekstiä.

3.4 Flown loppu, järkeilyn alku

“Dance first. Think later. It's the natural order.” Tämä sanonta on peräisin Samuel Beckettiltä. Vaikka improvisaation määritelmä edellyttääkin, ettei mitään tiedetä etukäteen, tai ettei tulevaisuutta saa suunnitella, tavoitteellisessa improvisaatiossa tulee tietää jotain tarinan rakenteesta. Kertomus (nykyään esimerkiksi näytelmä, televisiosarja tai elokuva) ei voi kestää enää yhtä kauan kuin aikojen alussa, jolloin shamaanit saattoivat improvisoida koko yön. Toiminta tulee pitää roolihenkilöiden välillä, eikä ”näyttämön” ulkopuolella. Näiden lisäksi Keith Johnstone kirjoittaa, että alitajuisesti tarinan kokija odottaa toimintaa, joka käyttäisi uudelleen tarinan elementtejä vapaan assosiaation sijaan (Johnstone 1996, 112). Hän jatkaa:

Improvisoijan pitää ikään kuin kävellä takaperin. Hän näkee, missä on kulkenut, mutta ei kiinnitä huomiota tulevaisuuteensa. Hänen tarinansa voi viedä hänet minne tahansa, mutta hänen pitää silti tasapainottaa sitä ja antaa sille muoto muistamalla hyllytetyt tapahtumat ja käyttämällä niitä uudelleen. Usein yleisö taputtaa, kun aikaisempaa materiaalia tuodaan takaisin tarinaan. He eivät osaisi kertoa, miksi he taputtavat, mutta materiaalin kertaus tuottaa heille mielihyvää. Joskus he jopa hurraavat! He ihailevat improvisoijan otetta tarinaan, sillä hän ei ainoastaan tuota uutta materiaalia vaan muistaa ja käyttää hyväkseen aikaisempia tapahtumia, jotka yleisö itse on saattanut hetkeksi unohtaa. (Johnstone 1996, 116.)

Johnstonen mukaan tarina syntyy automaattisesti, kun muistaa improvisoidessaan kuvailla jotain rutiinia ja rikkoa sen. Mahdollisimman kiinnostavan rutiinin kuvaileminen ei ole tarinankerrontaa. Eläinlääkäri tutkimassa elefantin peräsuolta tai aivokirurgit suorittamassa riskialtista leikkausta, ovat edelleen pelkkiä rutiinin kuvailuja. Vessavahtien aloittaessa aivoleikkauksen tai ikkunanpesijän tutkiessa elefanttia ollaan lähellä tarinan syntymistä. (Johnstone 1996, 138.) Ei ole väliä, kuinka typerästi rutiini rikotaan, ihmiset kuuntelevat ja kerronta syntyy automaattisesti (Johnstone 1996, 139). Liika järkeily improvisoinnissa, joka perustuu kuitenkin spontaanisuuteen ja intuitioon, on tietysti pahasta ja tappaa sekä luovuuden että flow'n. Eräs Pia Koposen oppilaista kirjoittaa:

Tekstin tuottaminen on muodostunut älylliseksi palapeliksi, joka vaatii pitkästä ja harrasta pohdintaa. Spontaanisuus, yhdestä mielikuvasta tai impulssista lähtevä työskentely, jonka lopputulos ei välttämättä ole tiedossa, on ollut minulle mahdotonta. Tilanteet, joissa on pakko tuottaa tekstiä lyhyessä ajassa, ovat saaneet minut yksinkertaisesti täysin lukkoon. Johnstone on opeilla on merkitystä paitsi kirjoittamisen, myös oman persoonallisuuteni kannalta. Ne saivat minut, esiintymistä pelkäävän kirjahiirulaisen innostumaan näyttelemisestä ja luovasta ilmaisusta niin paljon, että teki mieli päästä heti kokeilemaan kirjassa esitettyjä ”pelejä” käytännössä. – Kenties tärkeintä itselleni oli asenne, johon Johnstone kaiken aikaa kannustaa: itsensä peliin paneminen mokaamisen uhallakin. Kirjoittamiseen, sen paremmin kuin omaan itseensä ei tarvitse suhtautua haudanvakavasti. (Koponen 2004, 237.)

Järkeilyä tarvitaan kuitenkin tavoitteellisen improvisoinnin jälkeen, jolloin muistiinpanot puretaan ja improvisoinnin avulla luodut tarinan pätkät liitetään pitempään kokonaisuuteen. Tällöin taiteilijan ammattitaito astuu esiin. Pidemmän kokonaisuuden hahmottaminen liittyy suuresti rakenteentajuun, joka on opittu, joko kantapään kautta, tai alan oppilaitoksessa. Ammattitaitoon kuuluvat myös kielentaju ja tilannetaju, joita ilman nautittavaa käsikirjoitusta on vaikea luoda. (Kurikka 2006.) Omissa kokemuksissani myös näyttelijöiden käytettävyyttä, ulkokuvausrajoitukset ja erilaiset budjetilliset seikat vaikuttavat valmiin käsikirjoituksen koostoon. Järkeilyn vaiheessa flow on usein tiessään, mutta ammattitaitoinen tekstin koostaja tekee silti kaikkensa vaaliessaan yhä temenosta.

4 Omia kokemuksia

4.1 Hypermarket-kuunnelma

Elokuussa 2010 aloitimme *Hypermarket*-kuunnelman ryhmäkirjoittamisen YLE:lle. Olimme vielä tässä vaiheessa tekemässä täysin kokeellista ääniteosta ja kuuntelimmekin monta avantgardeksi määriteltävissä olevaa kuunnelmaa. Kirjoitimme käsikirjoitusryhmän kanssa harjoitteita. Nämä koostuivat lauseen mittaisista väitteistä rahasta, vallasta ja muuhun kaupankäyntiin liittyvästä. Pidimme käsikirjoitusryhmän kanssa omia palavereja, joissa päätimme kotona kirjoitettavat

aiheet. Näihin aikoihin käsikirjoitus alkoi tökkiä, eikä tuntunut hyvältä luettaessa. Ongelmana oli jonkinlainen vakavamielisyys, joka soti kuunnelman tekstiä vastaan. Teksti oli myös liian laimeaa; todellisuus oli jo nyt pahempaa kuin käsikirjoituksessa maalattu maailma. Aloimme pitää käsikirjoitusryhmän kanssa palavereja tiheämmin ja haimme myös varastosta kannettavat tietokoneet, jotta pystyimme kirjoittamaan samalla kun olimme samassa tilassa. Myös tekstin rakenteen kokeellisuus hylättiin ja keskityimme sisällön kokeellisuuteen. Ongelmat kuitenkin pysyivät samana.

Muistin Viola Spolinin ajatuksen ongelmaratkaisupeleistä, joilla kaikki näyttelemiseen liittyvät ongelmat pystyttiin ratkaisemaan. Ideana on, että ongelman ilmaantuessa ryhmänohjaaja valitsee sopivan ongelmanratkaisupelin, jota pelataan kunnes ongelma ratkeaa. Tulevaisuudessa, jos sama ongelma toistuu, ohjaajan tarvitsee vain huutaa peliin liittyvä avainsana, ja ongelma jälleen ratkeaa. (Spolin 1973.) Koin meidän tekstimme tapauksessa ongelmaksi lajityypin, tai paremmin lajityypittömyyden.

Katsoin näihin aikoihin YLE:n tuottamaa satiirisarjaa nimeltään Ihmebantu. Tässä sarjassa oli osio, jossa mies kulki aina yhden tilan läpi yhdellä otolla ja kertoi epämiellyttäviä totuuksia yhteiskunnasta ja ihmisistä suoraan kameralle. Ajattelin, että tämä tyyli olisi toimiva myös meidän kuunnelmaamme. Näytin Ihmebantusta mainitun osion käsikirjoitusryhmälle ja sanoin haluavani tämän tyylistä tekstiä. Saatuaani ensimmäiset satiiriset tekstit kokosin ne ja huomasin, että juttu toimii täysin eri tasolla. Olin erittäin tyytyväinen ja aloin muokata myös omia tekstejäni samaan tyyliin. Aina kun tyyli alkoi lipsua, tarvitsi vain palauttaa mieleen edellä mainittu videoteos.

Kirjoitimme paljon yhtä aikaa samassa tilassa ja *Hypermarketin* kirjoittaminen luisti hyvin. Tekstiä vaivannut laimea opettavaisuus oli tiessään ja script editorina (tekstin koostaja ja käsikirjoitusryhmän vetäjä) minun oli jopa suitsittava tekstien ajoittaista rankkuutta, vaikka rajojen rikkominen omassa pienessä ryhmässämme huvittikin. Saimme ensimmäisen kunnon version kasaan lokakuun lopulla.

Marraskuun alussa (2.–3.11.) YLE:n tuottaja Hannu Karisto tuli paikalle kertomaan radiokuunnelmien teosta ja antamaan palautetta *Hypermarketista*. Hän opetti, ettei

kuunnelman viestiä kannata sanoa ääneen kuulijalle, vaan teoksen kuuntelijan täytyy päästä viestin ytimeen kokemalla ja ajattelemalla itse. Hän kertoi, että radiosta tuleva ohjelma kulkee aina kuuntelijoiden oman kokemuspohjan kautta ja näiden kahden synteesi muodostaa vasta kuuntelijan oman ohjelman. (Karisto 2010.) Karisto kiinnitti huomiota siihen, että kuunnelmassamme oli runsaasti henkilöhahmoja (29 naista ja 35 miestä) ja kehotti yhdistämään rooleja ja poistamaan turhaa toistoa. Hän pyysi, että kirjoittaisimme Hypermarket-hahmolle koko kuunnelman läpi kestävän roolin ja piti Otto Wahlgrenin ehdotusta Oiva Lohtanderista päärooliin hyvänä valintana. Kritiikkiä tuli osiosta, jossa profeetta Mohammed oli piirustuskoulun mallina ja keskustelun jälkeen se poistettiin. Myös teoksen maailmankuvaa selkeytettiin niin, ettei epäloogisuuksia esiintyisi (esimerkiksi nostalgia oli sallittua vaikka Hypermarketin maailmankatsomusta ei saanut kritisoida, nostalgia onkin nyt kauppatavara muiden joukossa). Karisto pakotti meidät selkeyttämään kuunnelman johtoajatuksen ja sellainen myös löytyi: ”Kaikki on kaupan”. Hypermarketin kerrosten keskitasolla voitiin ostaa uskontoja, aatteita ja jopa kapinahenkeä itse Hypermarketia vastaan. Yläkerroksissa voitiin ostaa oikeita elintarvikkeita, kuten mansikoita, jotka oli ostettu Hypermarketin ulkopuolella eläviltä anarkisteilta. Koneisto siis rahoitti sitä itseään vastaan kapinoivia tahoja antaakseen kansalaisilleen yhteisen vihollisen.

Aloimme muokata käsikirjoitusta Kariston ja ohjaavien opettajien vinkkien avulla. Nyt tarkastellessani versiota 2, huomaan, että Hypermarket on korvannut roolihenkilönä muun muassa valvontakeskuksen, väliajatus-äänen, kuuluttajan, hissin, radion ja mainostajan. Aiemmin Hypermarket puhui ensimmäisen kerran vasta sivulla viisi, eli noin 5–7 minuutin kohdalla. Tätä pidettiin liian myöhäisenä ajankohtana päähenkilölle. Lisäksi roolin kasvattaminen antoi kuulijalle äänen, jota seurata kuunnelman läpi. Liitteen sivulta viisi alkava dialogi lapsen ja vanhemman kanssa tapahtui versiossa 2 aikuisten kesken. Tämä muutettiin, sillä oli luonnollisempaa, että kyseessä olisi eräänlainen opetustilanne sen sijaan, että aikuiset puhuisivat toisilleen itsestäänselvyyksiä.

Seuraavanlaisia äänimaailman kuvailuja poistettiin runsaasti:

Samalla kuuluu, kuinka vartija kumartuu ja raha putoaa taskusta. Äänimaailma muuttuu sellaiseksi, että askelten äänet ovat voimakkaita ja taskun tunkkaisuus katoaa. Olemme lattialla.

Kuulemme, kuinka vartijan askeleet etääntyvät. Hetken kuluttua kuulemme äänen, kun joku kumartuu, nostaa setelin maasta, kääntelee sitä ja suoristaa sen. Hän laittaa setelin povitaskuunsa. Sydämen tykytys kuuluu, samoin hengitys. Äänimaailma ei ole niin tunkkainen, kuin housuntaskussa. (Hypermarket versio 2.)

Tällaiset kuvailut osoittautuivat turhiksi, sillä äänimaailman suunnittelu tulisi olla äänimiesten työtä. Edellä olevan lisäksi poistettiin aikataso nimeltään pre-materia, joka olisi esitellyt pikkupuotien aikaa, ennen jumbomarketteja. Tämä tehtiin, jotta tarina olisi rakenteeltaan tiiviimpi.

Kun muutamat monologit oli muutettu toiminnallisimmiksi dialogeiksi, pienoisyhteiskuntamme alkoi olla valmis. Kirjoitimme ryhmän kanssa *Hypermarketin* viimeiset muutokset ja koostin niistä lopullisen kokonaisuuden. Toimitin valmiin *Hypermarket*-kuunnelman tekstin, versionumerolla neljä, äänimiesten työkaluksi marraskuun lopussa 2010.

Kun katson sen aikaisia muistiinpanojani, niissä lukee: ”ei adjektiiveja vaan verbejä, kaikki naurettavuudet ovatkin täyttä totta”. Tästä johtuen kuunnelmassa ollaankin oikeasti Marsissa, eikä sillä vain spekuloida, ja alussa kahvilan työntekijä syttyy oikeasti palamaan, eikä vain puhu siitä. Tässä on selvää Keith Johnstoneen vaikutusta, sillä hän kirjoittaa:

Yleisö pysyy kiinnostuneena, jos tarina edistyy jollain järjestyneellä tavalla, mutta he haluavat rutiineja rikottavan ja toiminnan jatkuvan näyttelijöiden välillä. Kun kreikkalainen sanansaattaja saapuu kertomaan hirvittävästä tapahtumasta, jotka ovat sattuneet jossain muualla, tärkeintä on paljastuksen aiheuttama reaktio muissa henkilöhahmoissa. Muuten se lakkaa olemasta teatteria ja muuttuu kirjallisuudeksi. (Johnstone 1996, 141.)

Tärkeää on siis pitää toiminta ”näyttämöllä”, eikä vain puhua jostain, joka tapahtuu jossain muualla.

Työskennellessäni, sekä ryhmän vetäjänä, että ryhmän jäsenenä *Hypermarket*-kuunnelmassa, tein havainnon, että tämäntyyppiseen käsikirjoitusideaan kirjoittaminen ryhmässä on hedelmällisempää kuin kirjoittaminen yksin. Ensinnäkin

päivittäinen tekstimäärä on suurempi ja toiseksi kirjoitustyylien erilaisuus tuo rikkautta pitkään kollaasimaiseen kuunnelmaan. Ryhmämme jäsenistä yksi oli filosofi ja koneiden keksijä, yksi markkinavoimakriitikko, yksi romantikko ja allekirjoittanut mauton humoristi. Väitän, että *Hypermarketissa* päästyyn tulokseen ei olisi millään muulla kirjoitustavalla päästy.

4.2 Salatut elämät-sarja

Sain testata kaupalliselle kanavalle kirjoittavan ryhmän temenosta, kun siirryin työharjoitteluun *Salatut elämät* -päivittäissarjaan tammikuussa 2011. Ensimmäiset kaksi viikkoa olin lähinnä kuunteluoppilana käsikirjoitusryhmässä. Luin muiden tekstejä ja kyselin paljon. Viikko muodostui kahdesta niin sanotusta biittaus-päivästä, jolloin kaikki istuivat ringissä ja ehdottelivat ideoita toisilleen. Biitti on käsikirjoitustermi, joka tarkoittaa tapahtumaa, päätöstä tai löydöstä, joka muuttaa päähenkilön toiminnan suuntaa. Pääkäsikirjoittaja Teemu Salonen oli tehnyt niin sanotun tärkeyspaperin, jonka perusteella viikko rakentui. Hyvin harvoin paperi toteutui sellaisenaan ja melko usein se kuvainnollisesti rutistettiin ja lähdettiin ihan eri suuntaan. Maanantain ja tiistain biittauksen perusteella tehtiin muistiinpanot ja jaettiin strändit kirjoittajille. Strändi tarkoittaa yhtä tarinajuonetta, johon liittyy useampi henkilö. Yhdessä jaksossa näitä strändejä on viisi. Yksi käsikirjoittaja kirjoitti viikossa noin viisi strändiä. Nämä kirjoitettiin yleensä etätyönä kotona keskiviikkona ja tuotiin torstaina pääkäsikirjoittajalle, joka teki kuulakärkikynällään tulosteisiin merkintöjä. Omat alkuaikojen kirjoitukseni ovat näitä merkintöjä aivan täynnä. Torstaina iltapäivällä strändit muokattiin merkintöjen perusteella ja kasattiin jaksoiksi. Viikon viisi *Salatut elämät*-jaksoa jaettiin käsikirjoittajille ja koottiin niin, ettei hahmojen kuljetuksessa tullut ongelmia (hahmo ei esimerkiksi saanut olla kahdessa paikassa yhtä aikaa). Perjantaina koko viikon tarinakäsikirjoitusta, eli blokkia, vielä hiottiin, jos siihen oli aihetta. Tein työharjoitteluni aikana 15 tällaista blokkia.

Vaikka koko työharjoitteluni aikana ei mainittu sanaa improvisaatio, biittaus täyttää tavoitteellisen improvisaation kriteerit. Yhtä ohjeellista A4:sta lukuun ottamatta, mitään ei ollut etukäteen sovittu, eikä mitään raameja tulevalle viikolle ollut

rakennettu. Pääkäsikirjoittajan mielessä jokin suunnitelma saattoi ainakin alitajuisesti olla, mutta en koskaan huomannut hänen yrittävän manipuloida biittaus suuntaan tai toiseen. Viola Spolin kirjoittaa, että kaikilla, jotka työskentelevät teatterissa ja pärjäävät edes jollain lailla, on tiedostaen tai tiedostamatta järjestelmä, jolla tuottaa tuloksia. Monilla ohjaajilla se on niin intuitiivista, ettei heillä ole antaa neuvoja järjestelmästä muille. (Spolin 1973, 18.) Mielestäni *Salattujen elämien* biittauspäivät olivat tiedostamatonta tavoitteellista improvisointia.

5 Pohdintaa

Olen tarkastellut opinnäytetyöni raporttiosuudessa ryhmäkäsikirjoittamisen ideointivaihetta ja halunnut pohtia sitä, miten ideointivaiheen ilmapiiri (temenos) muodostuu improvisointia edistäväksi. Ryhmäkäsikirjoittamisen ja improvisoinnin yhteys ei ole itsestäänselvyys, mutta olen rajannut tutkimukseni koskemaan vain kirjoittamista ryhmässä, jossa improvisaatiota käytetään työkaluna, joko tiedostaen tai tiedostamatta.

Hypermarket-kuunnelmaa tehdessäni huomasin, että ryhmän ilmapiiriin vaikuttaa ensinnäkin se, että kaikki tietävät tarinan tyyliin ja sen kertomisen päämäärän. Kuunnelman tyyliin määriteltiin yhteiskuntasatiiri ja päämääräksi olemassa olevan yhteiskunnan epäkohtien tuominen näkyväksi. Koko ryhmä ideoi ja kirjoitti eräänlaisessa flow-tilassa, kun nämä asiat tulivat kaikille selväksi. Tutustuin kirjoitusprosessin aikana improvisaation teoriaan Viola Spolinin sekä Keith Johnstonen kirjojen kautta ja aloin tutkia voisiko siitä löytää työkaluja myös ryhmässä käsikirjoittamiseen.

Improvisaatio rakentuu sisäisesti intuitiosta, spontaaniudesta ja läsnäolosta. Intuition varassa toimiva ihminen on sensuroimaton ja tuottaa materiaalia vapaalla virtauksella. Spontaanisuus on toimimista intuition mukaan. Improvisoijan on oltava ryhmässä läsnä, jotta hän huomaa toisen tekemät tarjoukset. Kaikki muu, paitsi toinen ihminen, on unohdettava. Vain tällä tavalla voidaan luoda edellytykset tässä ja nyt-tilaan, eli temenokseen. (Koponen 2004, 21.) Temenos on henkisesti

tasavertainen ilmapiiri, eräänlainen henkinen turvapaikka luovalle työskentelylle, minkä rakentuminen vaatii ehdotusten ja ideoiden hyväksymistä. Ideoiden hyväksyminen, samalla kun vie tarinaa eteenpäin, voimauttaa ehdottajan. Jos ryhmä tukee jäseniään voimakkaasti, työskentely sujuu helpommin (Johnstone 1996, 25). Ei riitä, että sanoo kanssanäyttelijän tekemille tarjouksille ”kyllä” ja suhtautuu kaikkeen mitä hän sanoo positiivisesti. On oltava valmis kertomaan tarinaa eteenpäin. (Koppett 2001, 8.) Improvisoidessa pitäisi muistaa, ettei laatu ole pääasia. Tulevaisuutta ei saa kontrolloida tai yrittää onnistua; pitää vain tehdä ja katsoa mitä tapahtuu. (Johnstone 1996, 28.) Improvisoinnilla ei tulisi olla rajoja. Jokainen inhimillinen tila, arvoitus tai näkemys pitäisi voida tutkia. (Spolin 1973, 13.)

Tila vaikuttaa temenokseen. Paikat, joissa ryhmän kaikki jäsenet näkevät toistensa kasvot istumalla ringissä, ovat parhaita improvisoinnille ja ideoinnille. PKAMK:n Luovan keskuksen käsikirjoitusluokka ja Fremantle Median käsikirjoitustilat ovat tästä hyviä esimerkkejä. Tällaiset tilat helpottavat sanattoman viestinnän vastaanottamista ja sen hyväksymistä improvisaatiotilanteessa. Myös statusilmaisulla on vaikutuksensa ryhmän ilmapiiriin. Omaan statusilmaisuun tulisi puuttua, jos sen huomaa haittaavan ryhmän temenosta. On myös muistettava, että toisen statuksen lukeminen väärin on yleistä, joten on jätettävä varaa virhetulkintoille. (Routarinne 2007.)

Vaikka improvisaation määritelmä edellyttääkin, ettei mitään tiedetä etukäteen, eikä tulevaisuutta suunnitella, tavoitteellisessa improvisaatiossa tulee tietää jotain luotavan tarinan rakenteesta. Taiteilijan ammattitaito tulee käyttöön, kun improvisoinnin avulla luodut tarinan pätkät liitetään pidempään kokonaisuuteen. Kokonaisuuden hahmottaminen liittyy rakenteentajuun, joka on opittu, joko kokemuksen kautta tai alan oppilaitoksessa. Myös kielentaju ja tilannetaju kuuluvat ammattitaitoon, jota ilman on vaikea luoda nautittavaa käsikirjoitusta. (Kurikka 2006.) Edellä mainitun vuoksi Keith Johnstonen kirjoissaan esittämä taidekoulutuksen kritisointi on mielestäni tältä osin vailla pohjaa. Muita valmiin käsikirjoituksen koostamiseen vaikuttavia tekijöitä ovat näyttelijöiden käytettävyyttä, ulkokuvausrajoitukset ja erilaiset budjetilliset seikat.

Kokemukseni *Hypermarket*-kuunnelmassa osoittavat, että erilaiset ihmistyytit tekijäryhmässä ideointivaiheessa saavat aikaan rikkautta pitkään kuunnelmaan. *Salattujen elämien* kirjoitusryhmässä huomasin taas, että improvisaatiota käytetään hyväksi myös teollisessa televisiosarjatuotannossa, vaikka sitä ei ehkä tiedostetakaan. Olen huomannut, että improvisoimalla ryhmässä voidaan päästä tuloksiin, joihin ei yksin kirjoittamalla olisi koskaan voinut päästä. Ensin ryhmä pitää tosin saada toimimaan yhdessä ja sen mahdollistamaan ilmapiiriin päästään kokemukseni mukaan edellä mainituilla tiedoilla.

Lähteet

Csikszentmihalyi, M. 1992. Flow –The Psychology of Happiness. New York: Rider An. The Inc.

Csikszentmihalyi, M. 2005. Flow –Elämän virta. Tutkimuksia onnesta, siitä kun kaikki sujuu. Helsinki: Rasalas Kustannus.

Dunderfelt, T. 2001. Intuitio ja tunneviestintä. Helsinki: Dialogia.

Frost, A. & Yarrow, R. 1990. Improvisation In Drama. Hampshire: The Macmillan Press.

Gustafsson, F. 1960. Exercitia latina, sanaluettelo. Helsinki: Söderström.

Helsinki-Filmi. 2004. Kukkia ja sidontaa.
<http://www.helsinkifilmi.fi/suomeksi/elokuvat/kukkia-ja-sidontaa/>. 3.12.2011

Johnstone, K. 1994. Don't Be Prepared. Alberta, Kanada: Loose Moose Theatre Company, Calgary.

Johnstone, K. 1996. Impro; improvisoinnista iloa elämään ja esiintymiseen. Suom. Simo Routarinne. Helsinki: Yliopistopaino Kustannus.

Johnstone, K. 1999. Impro for Storytellers. Lontoo: Faber and Faber Limited.

Jung, C. G. 1968. Psychology and Alchemy. London: Routledge.

Jung C.G. 1993. Kärsimyksestä. Koonnut Franz Alt. suom. Maarit Arppo. Hämeenlinna: Karisto Oy.

Karisto, H. Radiodokumenttiryhmän tuottaja, YLE, luennot 2.-3.11.2010.

Kemppilä, K. Draamapedagogi, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, Draamapedagogiikan käyttömahdollisuuksia työelämässä –kurssi 11.8.-24.8.2010.

Koponen, P. 2004. Improkirja. Keuruu: Like.

Koppett, K. 2001. Training to Imagine. Practical Improvisational Theatre Techniques to Enhance Creativity Teamwork Leadership and Learning. Virginia, Kanada: Stylus Publishing, LLC.

Kurikka, P. 2008. Luentomoniste. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, viestinnän koulutusohjelma.

Kurikka, P. 2011. Lehtori, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, viestinnän koulutusohjelma. Keskustelu 23.8.2011.

Kylänpää, R. 2008. Sanat kuin avaruus. Suomen Kuvalehti 35, 32–39.

- Mantzius, K. 1923. Näyttämötaiteen historia I. Tampere: Suomen Työväen Näyttämöiden Liitto.
- Oittinen, T. 2000. Flow-virtauksen palkitseva spiraali. Teatteri-lehti 5, 37.
- Paavolainen, P. 1999. Aikansa häikäisevä peili. Teatteri- ja tanssiopiskelijoiden puheenvuoroja. Helsinki: Like.
- Pierse, L. 1995. Theatresports Down Under. Lontoo: Improcorp Australia Pty. Australia Random House Group Ltd.
- Routarinne, S. 2007. Valta ja vuorovaikutus. Statusilmaisun perusteet. Keuruu: Tammi.
- Spolin, V. 1973. Improvisation for the Theatre. Bath: Pitman Publishing.
- Spolin, V. 1994. Improvisation for the Theatre. USA: Northwestern University Press.
- Stella Polaris. 2009. Stellan tarina. http://www.stella-polaris.fi/stellan_tarina.php. 3.12.2011
- Suur-Kujala, A. 1975. Teatterilehti (31) 16, 5.
- Turtia, K. 2001. Sivistyssanat. Helsinki: Otava.
- Ventola, M. 1986. Tavoitteena luova ihminen? Harrastajateatterissa käytettyjen työ- ja opetusmenetelmien tutkimuksen problematisointia. Esimerkkeinä Viola Spolin ja Augusto Boalin opetusmenetelmät. Tampere: Tampereen yliopisto. Taideaineiden laitos.
- Weilin & Göösin tietosanakirja. 1992. Eskola, M. (toim.) Espoo: Weilin & Göös.
- Wickström, A. 2005. Das Humoristische Manifest. Juva: WSOY.

HYPERMARKET VERSIO 4.0

HYPERMARKET

Hei sinä, juuri sinä siellä... Hah, hah, hah, hah, hah... meillä on täällä aina niin hauskaa, hah, hah, hah, hah, kylläpäs meitä täällä naurattaa. Olemme onnemme kukkuloilla.

Kuuletko minua, hah haa, taidat kuulla. Sinä olet valittu. Sinulle kerron totuuden.

KUUNTELIJA

Ääni otti minuun tänään jälleen yhteyttä.

HYPERMARKET

Hah, hah, haa... minä tiedän mitä ajattelet. Tiedän salaisimmat halusi ja unelmasi. Hahaa! Ilman ääntäni tunnet itsesi epätäydelliseksi. Liity nyt minuun. Yhdessä olemme enemmän. Astu nyt sisään uuteen paratiisiin.

KUUNTELIJA

Kuulen sen. Taivaan kellot soivat. Olen tulossa, olen tulossa.
Jippppppppiiiiiiiiiiiiiiii!

0 -Kerros.

Ääni särisee kaiuttimessa.

VALVONTAKESKUS

Krematoriossa on palamisongelmia lämpö- ja energiantalteenotto-sektorissa.

HYPERMARKET

Hyvät ihmiset, teillä on vikaa sektorissa, vikaa sektorissa, kuitti. Alipäällikkö Kyberkorhonen, soitan.

Puhelimessa.

KYBERKORHONEN

Meillä ei ole polttoainetta. Ruumispula on valtava. Johtunee löystyneestä elintarvikelaista.

VALVONTAKESKUS

Mikä on ehdotuksenne? Lämpötila laskee pian alle mukavuusrajan.

HYPERMARKET

Olen modifioinut nyt hiljaisuuskopin polttoaineen keräykseen.

KYBERKORHONEN

Tuo saattaa toimia.

VALVONTAKESKUS

Kyberkorhonen panee nyt toimeksi eikä toistele itsestäänselvyysä.

Seteli otetaan taskusta ja liu'utetaan pöydän pintaa.
Kolikoita takaisin.

KOKKI

Vaatii taitoo tehdä vaahtomassasta
mansikoita. Mä käytän paperiliimaa ja
väriaineita.

TARJOILIJA

Mä sekotan vettä ja kalkkii, saan maitoo.

KOKKI

Kuka muka muistaa miltä ne maistuu, hä?
Onko haastetta?

TARJOILIJA

No älä ny. Ohan tää pallo nyt aika
uskottava peruna.

KOKKI

Arvaa mitä käytin? Kirjan sivuja.

TARJOILIJA

Älä? Aika lauhaa.

--

Setelit palavat krematoriossa.

ASIAKASPALVELIJA

Olin ennen toista mieltä näistä asioista ja väitin mielelläni yleistä kantaa ja mielipidettä vastaan. Kävin usein aktivistien farmilla kiertämässä jotain myllynkiveä ja kuokkimassa savea. Mitähän muuta minulle siitä jäi kun känsät ja rikkinäiset kengät? Rakkauden perässä menin sinne ja rakkauden vuoksi palasin tänne. Rakkaudesta siihen että ei tarvitse palella tai herätä nälkään. Henkinen neuvonantaja sanoi että tarvitsen aina jotain mitä vastaan kapinoida. Ymmärrän nyt että enemmistön mukaan mennään. Yleistä mielipidettä vastaan riuhtominen, eikö se ole vähän lapsellista.

HYPERMARKET

Se on myös turhuutta ja tuulen tavoittelua. Ajattelet oikein.

ASIAKASPALVELIJA

En ole kuullut siitä naiivista miehestä mitään sen jälkeen. Yhteinen puolittettu puoliso tilas sanoi että hänellä on yhteinen lanttumaa jonkun tsuigulan kanssa.

En voi uskoa että niin epäinhimillisissä olosuhteissa voisi kenenkään rakkaus kestää.

Se vaatii mustaa multaa ja viiniä, ei savea ja raudanmakuista vettä.

LAPSI

Isi, mitä on aktivisti?

ISÄ

Ne on terroristeja. Ne haluaa vahingoittaa toisia.

LAPSI

Miksi?

ISÄ

Niillä kun ei ole rahaa, kun ne ei halua tehdä työtä. Ne tekee itse leipää. Se ei ole hyvä. Jos kaikki tekisi niin meillä ei olisi kotia eikä isillä töitä. Niin alkoi H-marketin ja aktivistien sota.

LAPSI

Eikö ne enää saa tehdä leipää?

ISÄ

Katsos H-market oli niin ovela että kylvi tuuleen omaa patentoitua ruista. Nyt sitä kasvaa kaikkialla ja oman rukiin kasvattaminen ilmaiseksi on onneksi saatu kuriin.

LAPSI

No mitä ne sitten syö?

ISÄ

No...isin mielestä olisi parempi jos ne
vain...kuihtuisivat pois, kuin rikkaruoho.

LAPSI

Ai kuolisi?

ISÄ

Niin juuri, hyvää yötä lapsukaiseni.

LAPSI

Isi? Mitä on rikkaruoho?

--

Seteliä syödään mässyttämällä.

TYÖNTEKIJÄ

Eiköhän tässä ala ittekin olla ihan
pelkkää lisäainetta koko ämmä. E621 ja
E120 ja aspartaamia, niistä on vanhat
ämmät tehty.

HYPERMARKET

Ajatusrikos. Riitta, sinua on varoitettu
jo aikaisemmin.

TYÖNTEKIJÄ

Äitien tekemää ruokaa... Äitiys pitäis vittu kieltää lailla. Siitä puuhasta on nimittäin rakkaus kaukana. Se on julminta mitä voi toiselle tehdä. Synnyttää nyt tähän maailmaan lisää vittuuntuneita olentoja.

HYPERMARKET

Ajatusrikos, olen pahoillani, se oli kolmas, nyt palat.

Työntekijä palaa elävältä.

TYÖNTEKIJÄ

Kun tässä on koko ikänsä syönyt tota firman teollista lisääainepaskaa, niin meikäläisen lämpöarvo on aika kohillaan! Kattokaa nyt, E600 ja sen kaverit vaan poksahtelee ja meikäläinen palaa jollain helvetin neonkeltasella liekillä!

--

Olemme Hypermarketin ulkopuolella. Aktivisti ohjelmoi pommin ajastinta.

AKTIVISTI

Tänään teen kunniaa henkisille isilleni.
Teen reiän eksyneille veljilleni.

AKTIVISTIMOHTAJA

Lopeta se höpinä, sulla on miinuksilla se
ajastin vitun dille.

AKTIVISTI

No mistäs sen...

AKTIVISTIMOHTAJA

Paina sitä Resettiä, ei ku tuota...Anna
tänne se!

AKTIVISTI

Joo, sori kun mä...

Räjähdys.

AKTIVISTIMOHTAJA

Bää bää, lampaat, bää! Tulkaa pihalle,
täs' on teille uksi.

Sekasortoa.

HYPERMARKET

Ajatusrikos. Hyvät asiakkaamme suljemme
tänään poikkeuksellisesti jo kello 18.15.
Pahoittelemme mahdollisesti aiheutuvaa
haittaa. Kiitoksia käynnistä ja tervetuloa
uudelleen.

AKTIVISTIMOHTAJA

Let my people go!

I- kerros.

HYPERMARKET

Onko sydämesi särkynyt? Oletko menettänyt rakkaimpasi?

Ajattele positiivisesti, nyt sinulla on aikaa itsellesi.

Ajatteletko että onni on jotain, mikä tapahtuu vain muille?

Älä ole enää oma itsesi, niin se voi tapahtua sinullekin.

--

URHEILUSELOSTAJA

Tervetuloa takaisin H-Sportin vauhdikkaaseen asiakasralliin! Asiakas 45, Matti Kujala, diplomi-insinööri ja innokas elokuvaharrastaja ohittaa jonossa veljensä asiakas 44:n, Seppo Kujalan, opettajan ja tuoreen isän, kun asiakas 44 jättää hieman tyhjää tilaa sisäkaarteeseen ja asiakas 45 käyttää tilan röyhkeästi hyväkseen. Ja noin! Kyynärpäätä hampaisiin, no niin! Sukulaisuudella ei ole tässä puuhassa mitään merkitystä. Mutta nyt on ongelmia. Jalat liikkuvat levottomasti ja ovat jo aivan solmussa. Näyttää siltä että rakko olisi pettämässä.

KOMMENTAATTORI

Kyllä tuossa on aivan selvästi lähdetty liikenteeseen liian täydellä tankilla ja unohdettu ottaa hätäkanisteri mukaan.

SELOSTAJA

Ja nyt rakko pettää. Pieniä vuotoja näkyy jo oikeassa lahkeessa. Kestääkö hän maaliin asti vai joutuuko hän käymään varikolla?

KOMMENTAATTORI

Ei kestä, mutta en usko hänen näin lähellä maalia lähtevän enää varikollekaan, koska se tarkoittaisi toisen kerroksen huikeiden uskonnollisten tarjousten menettämistä.

SELOSTAJA

Herää tietenkin kysymys että miksi hänellä ei ole syksyn lauheinta uutuutta - jonotushousuja, jotka ovat ennen näkemätön yhdistelmä kevyiden olohousujen mukavuutta ja vaippojen imukykyisyyttä.

KOMMENTAATTORI

Niitähän löytyy ensimmäisen kerroksen vaateosastolta tarjoushintaan!

HAASTATTELIJA

Onnea, miltä nyt tuntuu?

VOITTAJA

Kiitos kiitos, mikäs tässä... mutta olisi vähän tässä kiire..

HAASTATTELIJA

Mahtavat virtuaalimatkat ovat tarjouksessa, niiden perässä sinäkin varmaan tänne tulit?

VOITTAJA

No itse asiassa tulin hedelmöityshoitoon.

HAASTATTELIJA

Ai.

VOITTAJA

Pitäisi saada siittiömäärät nousuun. Lääkäri ei osannu yhtään sanoa mistä mahtaisi johtua. Itse epäilin puutteellista ravintoa, mutta se ei kuulemma ole syy.

HAASTATTELIJA

Mutta entäs hoidon jälkeen? Eikö sitä silloin voisi käydä virtuaalisella massaseksituristimatkalla Ankkalinnassa? Mikki, Heluna ja se kaikista kaunein eli Iines. Oletko koskaan ajatellut miltä tuntuu tuntea ankan pehmeät persuntuvat kun...

VOITTAJA (keskeyttäen)

No todellakin oon. Kuka ei olis? On vaan ollu vähän pikkuongelmia viime aikoina ja en oikein ole vielä sellaisessa taloudellisessa kunnossa. Enkä fyysisessäkään, ku on ollu hieman potenssiongelmia viime aikoina ja sillai..

HAASTATTELIJA

No mutta sitten teille voisi tehdä hyvää pieni virtuaalinen aviorikosloma vaikka vaimonne siskon kanssa. Onko vaimollanne siskoa ja onko hän kaunis?

VOITTAJA

No sisko on, mutta se on semmonen ruipelo, vähän niinku vaimokin.

HAASTATTELIJA

Ei hätää virtuaalitodellisuudessa vaimonne sisko saa veltoimmankin kalun seisomaan kuin ikihongan.

VOITTAJA

Ai minkä?

HAASTATTELIJA

Joku kasvi kai. Se on vaan sellanen sanonta.

--

HYPERMARKET

Mahdollisesti järjestäytynyttä ajatusrikollisuutta ensimmäisessä kerroksessa. Nuori naishenkilö istuu ikkunalaudalla. Luvaton istuminen luvattomalla alueella.

VARTIJA

Virtanen kuittaa.

VARTIJA

Neiti. Tiedättekö mitä teette?

NAINEN

Istun.

VARTIJA

Mutta miksi tässä, eikä penkillä niin kuin normaali ihminen?

NAINEN

Ei ole rahaa.

VARTIJA

Mutta et kai sinä kaupastakaan vain ota tavaraa, jos sinulla ei ole rahaa? Miksi tämä olisi eri tilanne?

NAINEN

Täh? No esimerkiksi koska tässä en vie keneltäkään mitään.

HYPERMARKET

Ajatusrikos. Hyvä ihminen, ajattelisit nyt oikein.

VARTIJA

Ai ette vie. Istumalla luvatta viette penkiltä tulot jotka kuuluisivat penkille ja sen omistajalle.

NAINEN

No sitten en istu missään. Tuo on kyllä aivan naurettavaa logiikkaa. Koska tuolla logiikalla voisitte syyttää minua yhtä hyvin siitäkkin etten istu missään, koska yhtä lailla silloinkin vien tuloja penkin omistajalta.

HYPERMARKET

Aivan. Ja niin me teemmekin.

VARTIJA

Miten... outo nainen.

--

Suomi-baari Marsissa.

Karaoke: Beatles, Something.

MARTTI

Tää ei ihan täyttänyt mun odotuksia.

KAISA

Just, täälhän on punaista kaikki.
Ei voi edes rauhottuu missään kun
toi taivaskin kirkuu koko ajan päin
naamaa.

MARTTI

Marsilaiset on haisevia pieniä vihreitä miehiä.
Ne on rumia ja likaisia. Mä en tykkää niistä.
Enkä tykkää näistä hipeistä, mä oon enempi
iskelmämiehiä.

KAISA

Antaa kaikkien kukkien kukkia vaan.
Kyllä tänne mahtuu koko 20. ja 21.
vuosisadan retro. Kävittekö
katsomassa jo sitä vuotta, Olympos
Monsia?

MARTTI

Ei päästy, bussista puhkesi rengas. Täällä
baarissa on istuttu koko päivä.

Karaoke: Aavan meren tuolla puolen jossakin on maa...

KAISA

Viikonloma on täällä pitempi kuin Kanarialla.
Onneksi ei menty Venukseen. Kaveri otti
pakettimatkan viikoksi Venuksen
rakkauskeitaalle, ja joutui olemaan siellä
monta vuotta.

MARTTI

Annappas tuoppi Karjalaa, käy parturissa ja
soita Tapsa Rautavaaraa. "Karjalasta Heilin
minä löysin".

BAARIMIKKO

Haluamanne nostalgiataso voidaan loihtia esiin
näiden ruosteenpunaisten lasien ja kuulokkeiden

avulla. Pääsette niin hämääseen ja yksinäiseen kapakkaan kuin vain haluatte.

Karaoke: Sata salamaa iskee tulta ja galaksit räjähtää...

MARTTI

No, nyt tulee oikeeta musiikkia. Rosti sä oot niin ihana!

KAISA

Mun baarissa TV:stä tulee nauhalta lätkän vuoden 95 MM-finaali. Hyvä Suomi, hyvä Suomi!! Kyllä se aina jännittää, vaikka muistaa koko pelin kulun. Olen ollut täällä aiemminkin.

MARTTI

Tunnelma nousi kattoon hetkessä. Yhdessä on niin paljon mukavampi jakaa näitä uusia kokemuksia.

KAISA

Kyllä loma Marsissa piristää. Pääsee hetkeksi eroon tutuista kuvioista ja arjen askareista.

--

TAPIO

Kyllä se melkonen onnenpotku oli. Pääsi katukoirana tämmöseen paratiisiin, josta oli ennen vaan nähnyt märkiä unia nollakerroksen betonilla maatessa.

KUULUTUS (TAKAUMA)

Voittajanumero on 30319A7

ILONKILJAHDUS; TAPUTUSTA

TAPIO

Minä, minä, meitsi on uusi lottovoittaja,
lottovoittaja... (Suomi on uusi maailmanmestari-tyylillä)

Ja onhan täällä vaikka mitä. Vaikea nykysin kuvitella
miten sitä ennen tuli toimeen ilman. Nyt olen aivan uusi
ihminen ja jos näen vanhoja tuttuja kerjäämässä, niin
silmiin sattuu. Niin helvetin ruma sitä on joskus ollut.
Nyt olen suoraan kuin mainoskatalogista: minulla on
kaikki mitä kunnon ihmisellä kuuluu olla, tämän syksyn
väreissä loistavat merkkivaatteet, ihmisarvo ja lauhein
hiustyyli ikinä.

--

Liukuportaissa lihava leidi.

HYPERMARKET (mietteliäänä)

Kengännumero 43, aika iso, Painoa 98 ja pituutta vaan
158, ohhoh, tainnu pulla maistua,

NAINEN

No joo. Pikkutytöstä asti meillä on pöytään laitettu vaan
parasta.

HYPERMARKET (iloisesti)

XL-vaatteista XL-alennukset. Tuhdeille leideille uhkeita muotoja korostavat puhallettavat lisäkilopuvut, joilla näytät vielä kolme äxää isommalta.

Liukuportaissa laiha ruipelo.

HYPERMARKET

Paino 50 ja pituus 165. Painoindeksi, normaali. Mitä helvettiä? Luulin että se on ollut vain virhe ohjelmoinnissani, jääne pula-ajalta.

NAINEN

Hys, kaikki kattoo.

HYPERMARKET

Missä lisäaineet? Missä sokeri ja tyhjät kalorit? Missä kauniit kilot ja seksikkäästi hyllyvä selluliitti? Tätä katastrofia ei tee ihmisennäköiseksi yksikään vaate. Luulin että tällaista on enää vain vanhojen kirjojen sivuilla.

--

HANNU

Päivää, tulin katsomaan taidetta näytönsäästäjää varten.

KARI

Olette oikeassa paikassa. Meillä on kolme upeasti skannattua vaihtoehtoa. Huuto, Mona Lisa ja Hello Kitty.

HANNU

Minulla olisi kuponki Mona Lisaa varten.

KARI

Tuotteko toistajaanne lähemmäksi lukijaa... Aivan, 5 prosentin alennus Mona Lisaan.

HANNU

Onko se tuo?

KARI

Ei, tuo on muropaketin kansi. Se on tämä. Huomatkaa värikylläisyys alkuperäiseen verrattuna. Horisontti on nyt muokattu suoraan ja hymy on korjattu selvemmäksi.

HANNU

Sehän virnistää oikein kivasti.

KARI

Jouduimme skannaamaan alkuperäisen monta kertaa, että saimme tämän upean lopputuloksen. Öljymaali on liukasta ja sotkevaa.

HANNU

Taidan ottaa sen. On se kyllä hieno, kyllä sen aina huomaa miksi klassikko on klassikko.

KARI

Kyllä tämä minunkin mielestäni tekee Munchin alkuperäiselle oikeutta. Lähetämme teoksen teille vielä tämän päivän aikana.

--

HYPERMARKET

Haluaisin tietää sinusta hieman lisää kansioitani varten. Älä kerro mitään virallista, kerro jotain mitä en jo tiedä. Haluan auttaa sinua auttamaan itseäsi, Virtanen.

Tuntuuko sinusta että olet väsynyt ja liian vanha palvelemaan minua? Levähdä hetki taukokuoneessa; ajatuksesi ovat hetken kuluttua kirkkaat.

--

HELPPOHEIKKI

Taide on nerojen työtä. Beethoven sävelsi hienoja sinfonioita, Michelangelo kuvitti Sikstuksen kappelin. Mutta he eivät olleet vielä mitään. Vuosituhansien kehitys on kohdannut tänä päivänä lopullisen huippunsa. Onko sinulla jo Luxus limited edition -painos mummontappovideoista? Kylkiäisenä mukana tulee ihmisen maksa.

Mummontappovideo on kyllä laimea. Uusin ihastukseni on Improbis-taiteilijaryhmän video, jossa kuvataan nälkään kuolevia lapsia viimeisten elintuntiansa aikana. Se oli oikeeta taidetta. Sai miettimään. Sen jälkeen en viikkoon pystynyt syömään hampurilaisia.

Taide on lauhaa. Tarjolla tänään myös alkuperäisestä dna:sta kloonatut Goethe ja Debussy, jotka keskustelevat taiteilijuudestaan. Tilaisuuden jälkeen aivokirurgi Rainer Blumme tekee kaikista halukkaista neroja.

--

HYPERMARKET

Kaikki olemme jumalan luomia, toiset vain epäonnistuneempia kuin toiset. Jumala rakastaa meistä kaikkia, toisia vaan enemmän kuin toisia.

--

Koiran ja ihmisen parittelun ääniä.

ASIAKAS

Kylläpä pikku lutunen onkin kiimainen.

HUORA

Teidän edellisestä käynnistä on kyllä aikaa, että ei mikään ihme.

ASIAKAS

On ollut kiireistä viime aikoina ja hieman huono omatunto onkin sen takia että onko pikku lutunen saanut toteuttaa kaikki tarpeensa.

HUORA

(ajatuksissaan) Vielä kaks ja nelkyt vuoroa jäljellä, se tekee satakakskymmentä ja nelkyt eli satakuuskymmentä minuuttia. (asiakkaalle) Minuutti enää, voisin tässä samalla jo rahastaa. Onko bonuskorttia?

ASIAKAS

Joo hetki vaan, kun kaivan sen täältä.

HUORA

(asiakkaalle) Kiitos. ((ajatuksissaan) Mitäs se satakuuskymmentä tekee sekunneissa.. keskity, keskity. Ajattele lyhennyksiä ja tee työtä. (asiakkaalle) Noin aika täyttyikin nyt. Taisi pussinpohjille jäädä vielä jotain seuraavallekin kerralle. Ja noin tuossa viisi kahdeksankymmentä takaisin.

--

Viihdeosastolla on kahdeksan televisiota auki, välillä näyttävät samaa kanavaa ja välillä eri kanavia päällekkäin. Kuulemme katkelmia uutisista ja pikkuhiljaa Hypermarketin äänet häviävät.

Olemme keski-ikäisen pariskunnan olohuoneessa. Televisiosta tulee "maailmanlopun" uutisia. Makuuhuoneesta kuuluu ääniä.

NAINEN

Kyllä sinunkin pitää olla valmis vähän kokeilemaan, kun kerran Marjatta ja Jormakin, niin kyllä myökin.

MIES

Missä tän käden oikein kuulus olla?

NAINEN

Ootas kun katon, sivu 45.. Tuosta kainalon ali ja sitten tuonne.

MIES

Ei onnistu, ei taivu millään.

NAINEN

Eiks myö sovittu että venyttelet päivittäin. En mie voi sanoa Marjatalle että ei onnistuttu, kun joku ei oo jaksanu venytellä.

MIES

No annas kun mie vielä kokeilen. Joo, noin, vielä, vielä vähän..

NAINEN

Joo sie melkein yletät, mie tunnen jo siun varpaan.

MIES

No mut mikä helvetti miun naamalle nyt tuli?

NAINEN

Sori, mie taidan olla väärinpäin. Mut voidaan myö näinkin kokeilla. Edes pieni hetki, ihan vaan että voin Marjatalle sanoa että tehtiin se. Ei sen tartte olla kivaa.

Taustalla TV:stä kuuluu ääniä:

- Hitler-look on tänä syksynä muodikkaampi kuin Stalin-look

- Tänään juon lasten kyynelistä tislattua shampanjaa auringonnouluun saakka.
 - Fruitcandy, mehu, jossa 98% sokeria, mutta myös hedelmän AITO maku.
 - Minun täytyy riistää ja imeä elämä tyhjiin kokemuksiin. Jokaisen päivän on oltava täyttä nautintoa, vain suuria tunteita, jatkuvaa rakastumista, villiä ja vapaata seikkailua, tajuntani on räjähdettävä tai tylsistyn, tahdon äärimmäisen, en tahdo ymmärtää, tahdon elää aallon harjalla, palaa kirkkaitten ja pisimpään... koska jokainen päivä voi olla elämäni viimeinen.
-

TAPPELU-SELOSTUS

TUOMARI

Tosi tiukka tilanne. Vain toinen voi voittaa, mutta en osaa sanoa että kumpi. (tauko) Sirpa sä oot lahjakas, mutta sun asenteessa on parannettavaa. Ja Raija sulla taas asenne on kohdillaan, mutta en tiedä onko sulla lahjoja ja ulkonäköä tähän. Koska tätä ei nyt pystytä ratkasemaan ihan tästä vaan niin on otettava viimeinen kortti käyttöön. Antaa mennä tytöt, kimppuun vaan!

Urheiluruutumainen lyhyt tunnari.

SELOSTAJA

Tervetuloa H-sportin suoraan erikoislähetyskeskukseen aulasta, jossa on meneillään erittäin kiintoisa matsi. Tällä hetkellä Sirpa Rajamaa, trukkikuski, 34, on saanut niskalenskin nuoresta haastajastaan Raija Rönälästä, 23-vuotiaasta yksinhuoltajaäidistä ja kauppa-apulaisesta.

KOMMENTAATTORI

Tällä vanhalla trukkarilla on todellakin fyysinen puoli hallussa. Ote on pitävä, kuten kahdenkymmenen vuoden kokemuksella voikin odottaa.

SELOSTAJA

Mutta nyt nuori Raija pääsee otteesta irti ja saa Sirpan painettua maahan.

KOMMENTAATTORI

Ja katsokaa kuinka Raijan lapset kannustavat Sirpaa tämän takoessa heidän äitinsä päätä maahan. Vilkuttakaapas kameralle lapset!

SELOSTAJA

Nyt Sirpa ottaa esittelyhyllyltä Ronald McH-ilotulitusraketin ja työntää sen Raijan suuhun.

KOMMENTAATTORI

Ja näin Raijan pää räjähtää kauniina neonvärien sinfoniana.

SELOSTAJA

Kaunis suoritus kaiken kaikkiaan: yllättävä ja nopea ja saattaa jopa poikia sponsorisopimuksenkin. Vanha trukkari on todella ansainnut viiden minuutin vuoronsa hiljaisuuskopissa.

KOMMENTAATTORI

Ja Raijan lapsetkin näyttävät iloisilta. Heidän äitinsä lähti tyyliillä ja liittyi legendojen joukkoon. Ei hullummin kauppa-apulaiselta.

--

KASSAN KUMMITUKSEN MONOLOGI

Kassan kummitus kulkee Hypermarketissa.

TUIRE

4.34, piip, 2,99, piip, 23,56, piip. Se oli elämäni parasta aikaa. Piip. Sitä tunsin olevansa tärkeä. Sai olla ihmisten kanssa tekemisissä, kuitenkin tarvitsematta keskustella monimutkaisista asioista. 1,75 piip. Sai tehdä yksinkertaista työtä tarvitsematta ajatella. Ja siitä sai ihan rahaakin. Piip. Se oli ihanaa. Mutta nyt kaiken tekee nuo sieluttomat koneet. 3,50, Piip. Onko se perkele asiakkaastakaan kivaa asioida jonkun koneen kanssa? Piip.

HYPERMARKET

No niin Tuire, mitä jos nyt rauhoittuisit ja palaisit kiltisti sinne purkkiin.

TUIRE

En haluu. Haluan töihin. Piip. Haluan olla jälleen tärkeä. Piip.

HYPERMARKET

(huokaa) AJATUSRIKOS, taas.

--

Radiopuhelin rätisee ja kohisee.

VARTIJA

...jo kaksikymmentä vuotta. Ensimmäiset harmaat parrassa.

HYPERMARKET

Virtanen. Pitäisikö sinun ottaa pilleri?

VARTIJA

Kuka seuraa minua? Minä tiedän kameroiden katveet! Menen piiloon, siinähan etsitte.

HYPERMARKET

Varovasti.

VARTIJA

Kengät eivät narise enää, ovat tekeytyneet. Eivät itke kun niillä kävelee. Voi miten olen niitä kohdellut.

HYPERMARKET

Henkiset neuvonantajat valmiuteen.

VARTIJA

Mennään tänne koiranruokasäkin taakse rakkaat kenkäni, lupaan etten astu päälle enää. Ollaan turvassa, kultaisen noutajan kuvan takana.

Hälinää ja ostoskärryjä.

ÄITI

Ihanan tuntuinen nahka näissä.

MYYJÄ

Eikö olekin?

LAPSI

Äiti, mua pissittää.

ÄITI

Älä nyt kun äiti katsoo näitä kenkiä.

MYYJÄ

Gabbana-laatua, katsokaahan tätä tekovuorta.

LAPSI

Mutta kun pissittää ihan kauheasti.

ÄITI

No, jos nyt päästät housuihin niin
siivotaan sitten kotona.

LAPSI 2

Miksi vaan toi saa pissiä housuun ja mun pitää pidättää?

ÄITI

Ooh, miten lauhat. Mutta aika kalliit.

MYYJÄ

No, senhän takia ihmisellä on kaksi munuaista.

ÄITI

Totta!

--

KUULUTUS

Lapsi etsii äitiään, toistan, kadonnut lapsi etsii äitiään 1. Kerroksen kassojen luona. Ettet sinä eksyisi ja joutuisi kadotukseen, vieraile 2. Kerroksen Immateriaalitasolla. Luovu nyt synneistäsi, me lajitlemme ne ammattitaidolla puolestasi!

--

Seteli lentää kuin perhonen.

ASIAKAS

Anteeksi. Miten tämä voi olla 54 jos tuo on 32? Missä on 33?

MYYJÄ

33A vai 33B?

ASIAKAS

A.

MYYJÄ

Aaa...joo. Sivu-Kääntyri, kirjan sivujen kääntämiseen. Teidän on mentävä kaksi klikkiä tuohon suuntaan. Ette voine erehtyä.

ASIAKAS

Ahaa, nyt ymmärrän. Se kiertää näin päin. Pitikin unohtaa kartasto kotiin.

--

MAINOS

Kristitty, muslimi, hindu vai satanisti? Mihin sinä haluat uskoa tällä viikolla? Tule ja tutustu tarjontaamme 2. kerroksessa. Samasta kerroksesta myös perushyveet!

--

TIINA(alakerrassa)

Tuolla yläkerrassa. Siellä viisaat puhuvat asioista, joita ei voi ymmärtää.

STENVALL(yläkerrassa)

Ei ole köyhällä varaa ostaa viisautta.
Kaikki laina meni hyvyyteen. Nyt olen
virallisesti hyvä ihminen, mutta tyhmä.

TIINA(alakerrassa)

Ei ole ihmisenä oleminen helppoa...Voi kun
pääsisi joskus karpäsenä katossa kuulemaan
heidän viisauksiaan elämästä ja kaiken
tarkoituksesta.

STENVALL(yläkerrassa)

Pienen satsin sain onneksi alennuksella
kiireettömyyttä. Kai ne voisi laittaa
raksuttamaan tuohon lattialle.

--

MAINOS

Örgööl mums!

Anteeksi, en ymmärrä...

Örgööl mums!

Ai, alkää lyökö! Ahaa, nyt tajuan. Olette
sellainen kestämatön kuluttaja, josta aina
puhutaan! Hah hah, olette kyllä tosi
kestämatön ympäristöllenne, oikea öykkäri
hah.

"Älä ole kestämatön kuluttaja, tule
ostosparatiisiin jossa hermot lepäävät."

--

Automaattinen veloitus tililtä suoritettu.

ASIAKAS

Hei oota nyt.

WC-PÖNTTÖ/HYPERMARKET

Krediittitilanne riittämätön lisäulostukseen.

ASIAKAS

Mutta sitä tulee vielä!

WC-PÖNTTÖ/HYPERMARKET

Looginen virhe. Suljen aukon.

Lätinää ja lorinaa.

--

Ravintolassa.

ASIAKAS

Jos minulle annetaan omena, kuinka voin olla varma, että se on todella saanut voimansa maasta ja auringosta. Mistään en löydä Luonto Äidin leimaa.

Ai, täällä allahan se olikin. "Luonto Äiti Company." Nyt tiedän syöväni laatua!

--

OSKARI

Äiti jätti minut tänne ja sanoi että tulee pian takaisin. Sanoi että ei saa mennä kengät jalassa. Minä riisuin kengät ja istuin tänne pallojen sekaan. Täällä on punaisia, keltaisia ja sinisiä palloja. Pallojen alla on sinisiä lapsia.

Toinen poika vei minun kenkäni, mutta en uskalla sanoa mitään. Minun pitää olla kiltisti että äiti ei suutu.

--

Koti & Puutarhaosastolla laulavat linnut. Hetken kuluttua nauha loppuu ja kelaan itsensä alkuun. Lintujen laulu alkaa taas kuulua. Olemme kesämökin pihalla.

Auto kaartaa pihatoralle. Tapahtuu nopea tavaroiden purkaminen ja perheen isä hoputtaa vaimoa sekä poikaa sisälle. Kaikki tapahtuu luonnottoman nopeasti suorittaen.

Maakuntaradiosta tulee kappale:

*Et koskaan sa laiskaks mua kutsua saa,
Siks' on tää pakko loppuun suorittaa.
En jää ma tuleen makaamaan,
Kun viimein uuvun, paa mun poveen maan.*

Ruohonleikkausta.

Ollaan rannassa, missä isä pesee ja laskee laituria veteen. Samaan aikaan poika tyhjentää huussia lapiolla. Isä sanoo "hop, hop, hop" kun äiti lohkoo vihanneksia pihagrilliin.

"No niin" sanoo isä ja sylkäisee käsiinsä. Alkaa saunapuiden hakkaaminen. Isä nauraa kun puut menevät helposti halki.

Isä ja poika lataavat kiukaan ja sytyttävät puut. Löylyä heitetään tiheään.

"Aijaijai" isä huokaa vilvoittellessaan pihalla. Käki kukkuu luonnottoman nopeasti. Ollaan yhä ulkona kun kiuas sihisee taas.

Olemme tulleet takaisin Koti & Puutarhaosastolle.

--

MAINOS

Tämän kesän hittituote: Laatikko täynnä kosmista tyhjyyttä, vain meiltä, muilta et näin tyhjää tyhjyyttä löydä. Aseta tyhjyys vaikka takan reunalle ja näe kuinka vieraittesi leuat loksahtavat kateudesta lattiaan.

--

Räjähdys. Pirteä mainosmusiikki soi ja Hypermarketin asevoimat hyökkäävät aktivistien kimppuun.

TURBOKANKKUNEN

Ihan niinku siinä marketin osakkaiden
palaverissa, herra yliherrat pääsi jatkoille
yläkertaan ja me muut lusittiin buffetissa. Ha,
nyt ne ei kato tännepäin. Hymyllään kaikille.
Turbokankkunen lähtee hissillä turvaan.

Korttia käytetään lukijassa.

HYPERMARKET

Pääsy evätty riittämättömän bonustilanteen
vuoksi. Syötä uusi bonustunniste.

TURBOKANKKUNEN

Ei, ei!

Turbokankkunen hakkaa hissin ovea. Hissi lähtee.

II-kerros

Setelirahaa laitetaan silppuriin.

HELPPO-HEIKKI

Kaikki on nyt niin paljon paremmin. Sinun elämäsi on niin
paljon helpompaa, älä unohda sitä. Alkukantaisempi
ihminen ei osannut käyttää koneita, hän joutui orjan
lailla tekemään kaiken omilla käsillään.

Meillä on jopa korkeakouluopiskeluun soveltuva kone. Kone
voi lukea, pohtia ja analysoida tenttikirjasi kannesta
kanteen. Sinun ei tarvitse edes tietää, että kirja on
ollut koskaan olemassa.

Ainoa mihin minuuttasi enää tarvitaan on ylläpitämään omaa ainutlaatuista olemassaoloasi. Kaiken muun voi hoitaa jokin muu.

Meiltä koneet joka lähtöön: Joka Kodin Konetaivas

--

KAPINA

NUORI ASIAKAS

Mä tarttesin asennetta.

MYYJÄ

Meillä olisi Rebel Spirittiä tarjouksessa.
Haluatko testata?

NUORI ASIAKAS

No mikä jottei.

MYYJÄ

Hyvältähän tuo näyttää. Heti sulla on tollanen tiukempi katse ja määrätietoinen ote. Ja toi Anti-H paitakin on just oikean kokoinen.

NUORI ASIAKAS

Olo tuntuu kans skarpimmalta. Voisin vaikka hajottaa pankin ikkunoita tai räjäyttää reiän seinään vastalauseeksi kaikelle tälle paskalle.

MYYJÄ

Haluatko olla vielä rajumpi ja polttaa rahaa?

NUORI

Lauhaa!

MYYJÄ

Vain tuhannella krediitillä saat polttaa jopa
700 krediittiä!

NUORI

Vau! Sikalauhaa.

MYYJÄ

Jos tuokaan ei riitä niin haluatko tehdä
itsemurhaiskun?

NUORI

No kerranhan sitä vaan eletään.

NUORI

Che Guevaraaa! Kuole H-market!

Räjähdys.

HYPERMARKET

Simulaatio ohi.

NUORI

Täh? Oliko tää pelkkä simulaatio?

HYPERMARKET

Kaikki muu oli paitsi rahanmenosi. Mene pois,
rahaton pummi.

--

Kuuluu mekaanisen toiston ääniä. Luottokortteja vedetään
lukijan läpi.

OPETTAJA

Hei Kyber junior, ei leikitä sillä höylällä.
Käsityöluokassa pitää olla varovainen.

KYBER JUNIOR

Anteeksi ope. Mutta miksi ei saa leikkiä?

OPETTAJA

Odotas, opetussuunnitelmassa minuutilla 44 lukee
höyläystä eli siksi. Kyber Junior voikin sitten näyttää
mitä on tunnin aikana oppinut.

Kyber Junior alkaa höylätä korttia.

OPETTAJA

Aika hyvin, mutta ranne voisi olla hieman rennompi. Ja
kierrellessäni huomasin että monella muullakin oli sama
virhe: ranne on liian jäykkä ja se estää H-cardin nopean
juoksuttamisen lukijan läpi..

Kello soi. Oppilaat alkavat pakata tavaroitaan.

OPETTAJA

Oho. No huomenna sitten opiskellaan erilaisia sormituksia, joita saattaa tarvita erilaisissa kortinlukijoissa. No okei menkää sinne mainoskatkolle sitten.

Oppilaat ryntäävät luokasta koulun "pihalle", jossa oppilaat toistelevat aivottomina mainosten hokemia ja eri tuotemerkkien maskotit leikittävät heitä. Ronald McHippaa Kuka pelkää taantumaa jne.

Kello soi. Oppilaat siirtyvät luokkaan.

KYBER JUNIOR (itseksseen)

Kun uusi mallisto ilmestyy, kun uusi mallisto ilmestyy, kun uusi mallisto ilmestyy.

OPETTAJA

No niin nyt aloitetaan yhteiskuntaopin koe. Ensimmäinen kysymys: Milloin pitää ostaa uudet kengät?

Kuuluu ääni kun monta kättä lyö yhtäaikaaisesti nappia. Summeri soi.

OPETTAJA

Kyber Junior oli nopein. Ole hyvä.

KYBER JUNIOR

Öö.. mikä se olikaan, se on ihan kielen päällä...

OPETTAJA

Kaksi sekuntia aikaa vastata.

KYBER JUNIOR (panikoiden)

Kun ne on mennyt rikki.

Onnenpyörämäinen väärän vastauksen ääni ja yleisö huokaa pettyneenä.

OPETTAJA

Väärin. Tietääkö kukaan muu?

Taas lukuisat kädet lyövät nappia. Summeri soi.

OPETTAJA

Ole hyvä Pikku-Tera.

PIKKU-TERA

Kun uusi mallisto ilmestyy.

Fanfaari ja hurrausta.

OPETTAJA

Oikein. Pikku-Tera saa ensimmäisen kiinnityksen Ronald McH-koulutuslahjakorttiin, jolla pääsee puoli-ilmaiseksi Ronald McH- "hampurilaisen anatomia" -kurssille. Ja ihan vaan muistutukseksi että kurssin läpäiseminen on pakollista, jos haluaa joskus saada peruskoulun päästötodistuksen, joten suosittelen että teette

parhaanne lapsukaiset. Seuraava kysymys: Jos pelikonsolisi menee rikki, mitä teet?

Kuuluu ääni kun monta kättä lyö yhtäaikaaisesti nappia.

--

OSKARI

Meillä on nyt mainoskatko. Opettaja sanoi, ettei saa lähteä luokasta tai vaihtaa kanavaa, mutta minä livahdin ovesta kun kukaan ei katsonut. Menen leikkimään tikuilla ja kivillä. Opettajan mielestä se on tyhmää koska H-marketin lelut on hienompia, mutta minä pidän niistä. Kiviä on kivempi viskoa altaaseen kuin superpalloja, niistä ei tule edes hyvää ääntä.

Oskari viskoo kiviä veteen.

OSKARI

Meille opetetaan kohta lainoista, osakkeista ja pörssistä. Jos ostaa paljon H-marketista niin H-marketin osake nousee. En kyllä tiedä minne, ehkä niitä osakkeita on tuolla H-marketin katolla? Onkohan ne jossain laatikoissa? Täytyy varmaan olla koska muuten tuuli puhaltaa ne pois. Mistähän tuuli tulee ja minne se menee? Ulkopuolella on kuulemma vaan terroristeja. Joskus minä mietin onko niillä siellä kivaa ja voisko niitä mennä tapaamaan, mutta se ei olisi kilttiä ja joku voisi suuttua.

--

HOITAJA

Tohtori ottaa teidät nyt vastaan.

MIES

Kiitos.

MIES

Kiitos. Minulla on ollut viimeaikoina toistuvaa ummetusta. Se on sykkivää kipua täällä takapäässä. - Prööt-

TOHTORI

Mmmm.. Onko muita oireita mitä voisimme hoitaa samalla?

MIES

Haluaisin vain eroon tästä tyhjyyden tunteesta. Mitä tahansa teenkin, niin minulle tulee sellainen olo että olen täynnä ilmaa. -prööt-

TOHTORI

Oletteko kokeilleet ummetuslääkitystä?

MIES

Olen kyllä. -prööt- Tunsin että tyhjiys katosi nopeasti, mutta jäin aina kuitenkin kärsimään ummetuksesta.

--

HYPERMARKET

Hei ahertavat pikkutyöläiseni. Tui tui tui. Kenen hyväksi te puurratte. Ah, minun? Voi, tässähän melkein liikuttuu. Melkein tunnen paineen kyynelkanavissani. Melkein.

--

Ennen saastutettiin ja oltiin niin suurikulutuksellisia. Ihminen oli tyhmä ihminen. Sitten tajuttiin, että aina on olemassa geenimanipulaatio. Vanhemmat tajusivat, että lapsethan voi synnyttää pienoiskoossa. Ei ole äideillääkään niin raskasta. Jos ihmiset eivät kasvaa kyynärää pitemmiksi, niin hei siinähan säästyy luonnonvaroja.

Sitten tietysti kyynärän kokoiset tahtoivat jälkeläisistään tulitikkuaskeja ja tulitikkuaskit nuppineulanpäitä ja niin edelleen. Lopulta ei enää tiedetty kuka syntyi ja milloin, kun ei niitä taaperoita nähnyt edes mikroskoopilla. Tiedä vaikka ympärillämme asustelisi tälläkin hetkellä protonilla elävä nano-sivilisaatio, joka on kehittynyt jo ihmistä pidemmälle.

Nyt voi isoäiti ostaa joululahjaksi tusinallisen pölyhiukkasista rakennettuja autoja ja lentokoneita. Pikkuruiset näkymättömät jälkeläiset hihkuvat riemusta ja karpäsen ulostekin on suurempi ympäristöuhka.

Enää ei tarvita kierrätystä tai syyllisyydentuntoa. Ne jäivät geneettisesti alikehittyneen tyhmän ihmisen maailmaan.

--

MATKA JEESUKSEN LUO

MYYJÄ

Ei muuta kuin hyvää matkaa sitten! Muistakaa aurinkorasva, hah hah.

Siirrytään marketista Jeesuksen ajan Lähi-itään.

JEESUS (kaukana)

(arameaksi) Autuaita ovat hyväntekijät...

TURISTI

Onko sulla tekstitystä?

TURISTI2

No ei ole. Eihän tästä tajua yhtään mitään.

TURISTI

Ehkä ne ilmestyy vielä...Onko tuo oikeasti Jeesus? Sillähän on pikimusta tukka ja näyttää muutenkin ihan Jasser Arafatilta.

TURISTI2

Oudon näköinen on kyllä. Ei yhtään samannäköinen kuin meidän taulussa. Anteeksi, onko tuo Jeesus? Jeesus Nasaretilainen?

OPETUSLAPSI

HYS!

TURISTI

No onpas töykeä palvelu. Tästä tehdään kyllä reklamaatio.

JEESUS

(arameaksi)...sillä he perivät maan.

TURISTI2

Eihän se edes tee mitään ihmetekoja. BUU!

TURISTI

Tee joku temppu, tee joku temppu!

Turisti ja Turisti2 alkavat hoilata rytmikkäästi "tee joku temppu!". Jeesus lopettaa Vuorisaarnansa. Yleisö paheksuu.

Siirrytään takaisin marketiin.

TURISTI

Pitäkää neekerijeesuksenne!

TURISTI2

Vaadin rahani takaisin!

MYYJÄ

Olen todella pahoillani. Kävisikö hyvitykseksi
matka Lallin ja piispa Henrikin
verikekkereihin?

TURISTIT

No hyvä on, mutta tämän on parasta olla
historiallisesti korrekti.

--

PURKITETUT SIELUT

MYYJÄ

Jos et usko sielun olemassaoloon, niin minä voin
muuttaa näkemyksesi. Tässä meillä on purkkitolkulla
sieluja. Aitoja ihmisten sieluja ja synteettisesti
valmistettuja keinosieluja.

ASIAKAS

On kauniita, on!

MYYJÄ

Ottakaa toki muutama. Vaikka kaveriksi syysiltoihin tai lisukkeeksi salattiin. Haistakaa ja maistakaa. Alhaalla on uudempia, halvempia ja ylähyllyltä löytyy vuosikerta sieluja.

ASIAKAS

Viimeksi maistoin kadotettua sielua. Oli vähän tunkkaista ja kitkerää.

MYYJÄ

Tässä on puhdasoppisen uskovaisen sielu. Niitä on kehuttu makoisiksi. Kannattaa kuitenkin ryöpätä ensin hyvin.

--

MAINOS

Tule ja nauti aivostimulaatiosta. Meiltä myös onnellisuus aivovauriot, pieni leikkaus ja olet onnellinen aina.

MAINOS

Olet aina halunnut tietää mitä on iäisyys! Tule nyt kimppaturistimatkalle elektroniseen taivaaseen kolmanteen kerrokseen.

(Laulaen)

Kiva loma tämä on, tietää mitä on olla kuolematon, hip hip hei ja hurlum hei.

(virallinen ääni)

Kyseessä on demoversio kuolemattomuudesta.
Kokemukset saattavat poiketa varsinaisesta
nirvanasta.

MAINOS

Oletko halunnut aina tietää kaiken? Meiltä tietoa
löytyy ja helposti sisään kaadettavassa muodossa!
Kuunnelkaa tätä tyytyväistä asiakasta:

ASIAKAS (puhe erittäin nopeaa)

Ovoviiiiiiiiiiiiiiipaarinen eläin, sisäinen
hedelmöitys, kehittynyt alkio, isoterminen, isoterminen,
isoterminen, isoterminen, isoterminen, isoterminen, isoterminen,
isoterminen, isoterminen, isoterminen, isoterminen, isoterminen,
isoterminen... käyrä, pisteiden lämpötilojen
identtisyys, gulp, gulp, gulp, gulp, gulp, gulp,
gulp, gulp, gulp - dysfagia, epähumorinen lausepari
dys- dys- dys- dys- dys- -leksia -leksia -leksia -
leksia.

MAINOS

Älä ole nobody, tule ja hanki teräksenkova
laatikollinen kansallissosialismia. Tule huutamaan
kuorossa: kuolema likaisille juutalaisille,
rotupuhtaus on välttämätön! Vietä mukava teehetki
Göringin kanssa, suunnittele kommunismin vastainen
juliste ja osallistu Mein Kampf -lukupiiriin.

Ja jos tämä kaikki ei tunnu tarpeeksi kovalta,
osallistu keskitysleirisimulaatioon, jossa voit
todella kuolla kaasukammiossa, mikäli valitset
itsellesi juutalaisen hahmon. Tämä kaikki vain
todella extreme persoonille.

MAINOS

Luulin etten koskaan pääse mallinmittoihin. Mahani
ei lähtenyt kasvamaan millään. En tuntenut

rauhhoittavan leppoisaa hyllyntää missään kohtaa
laihaa ruumistani. Olin kuin mikäkin ällöttävä
asketismiin vajonnut erakko. Pelkäsin että ihmiset
pitävät minua laiskana ja saamattomana. Say yes to
fat! - kuntoutusohjelma sai minut vihdoinkin pääsemään
eroon alipainostani. Kohta mahdun jo XXXXL-
vaatteisiin.

--

VARTIJA

Heti on henkisempi olo kun käy neuvonantajan
pakeilla. Paha olo voi tulla vartijallekin.
Mutta onpas täällä tarjontaa, hyveitä,
uskontoja ja sieluja... Saamelaiskirkko näyttää
vähän feikiltä.

HYPERMARKET

(nauraen) Virtanen perkele, siihen on käytetty
paljon aikaa. Ja pistä nyt kengät jalkaan hyvä
mies, ei kukaan ota paljasjalkaista vartijaa
tosissaan.

VARTIJA

Kengät taisivat jäädä ensimmäiseen kerrokseen.
Voisinko ostaa uudet täältä...

Tuossa olisi tietoa säkissä, jos ostaisi sen ja
tekisi siitä säkistä kengät. Eihän täällä
säkissä edes ole mitään.

HYPERMARKET

Siellä on tietoa kaasumaisessa muodossa.

VARTIJA

Hah hah, aivan niin. Saa tästä kuitenkin kengät
jos ei muuta.

HYPERMARKET

Et vain ymmärrä näin ihmeellisiä asioita.

VARTIJA

Niin, tällainen perusvirtanen sitä vain ollaan.
Kivasti eristää tämä säkkikangas.

--

III-kerros

HELPPO-HEIKKI

Muurien ansiosta vankilajärjestelmä voi kehittyä nopeammin kohti utopiaa kuin sosiaalinen järjestelmä... Joten näin on näppylät ja hyvä niin.

--

HYPERMARKET

Ikään kuin henkiset hyveet, terveys ja onni pitäisi olla kaiken köyhälistönkin ulottuvilla. Lähentelee jo rikollisuutta. Älä aliarvioi herrasi vihamielisyyttä epäileviä kohtaan... heh... vitsi, vitsi. Joskus pitää olla aikaa huumorille. Mutta nyt töihin.

--

Nousu kolmanteen kerrokseen:

Arvonnousun kokeva astuu hissiin, kuuluu avaimen kilkettä, avain pyörähtää, hissi lähtee liikkeelle - pysähtyy, ovet avautuvat, (suhinaa), fanfaarit soivat, mekaaninen ääni kertoo onnentoivotuksen:

HYPERMARKET

Tervetuloa. Onneksi olkoon. Olette saavuttanut kolmannen tason... nyt olette... PAAARAAASSS!! (taputuksia ja jumputusteknoa)

--

KUOLEMATTOMUUSKONE

Koneen asiakaspalveluhenkilö puhuu asiakkaille:

- Tässä tämä kuolemattomuuskone sitten on. Koneihminen on evoluution seuraava aste. Harmoninen mekkanisuus korvaa orgaanisen satunnaisuuden. Saatte tämän kaiken äitienpäivän kunniaksi 20% alennuksella.

- Ei, ei. Ei tässä mitään vaaraa ole. Tämä on luotettava vehje. Laitetta voidaan verrata ihmisen keskushermostoon. Tietoisuuden ilmiö vain muutetaan binaariseksi koodiksi ja siirretään ihmisestä koneeseen. Manuaali tulee veloituksetta kaupan päälle. Sieltä löytyy kaikki tarkemmin.

- Kone ei vanhene. Voimme taata teille kuolemattomuuden, väsymättömän ja ikuisesti viriilin kybertietoisuuden.

- Winkel Metronoms -yhtiön tuote on tässä. Voimme siirtää mielenne osaksi näitä uusia sähköisesti toimivia metronomeja. Mielenne on täydessä harmoniassa osana tahtimittarin liikettä. Tik-tok, tik-tok, tik-tok, tik-tok, tik-tok, tik-tok, tik-tok, tik-tok, tik-tok, tik-tok... synnytte uudelleen heilurin liikkeessä... ette enää tarvitse kuin tämän mantran... kaikki muu käy turhaksi.

- Tämä on uutuus. Valmistajan mukaan koko ajatus sielusta on turha. Kuolemanjälkeinen olemassaolonne on taatumpi, jos annatte jauhtaa kehonne murusiksi, joista voimme valmistaa rattaita. Tämän jälkeen pyöritte loputtomiin osana Hypermarketin laitteistoa.

--

VARTIJA

Totta kai tahdon kuolemani jälkeen metronomin, tietenkin, sehän on selvä se... tik-tok, tik-tok... heh heh... mitähän se vartijan eläke tulee olemaan... ei sillä kyllä ole asiaa koneeseen...

HYPERMARKET

Minulla on Virtaselle ehdotus. Nyt kun sinulla ei ole noita kenkiäkään niin voisit lahjoittaa itsesi polttotavaraksi. Katsotaan sitten mitä voidaan tehdä sen kuolemattomuuden kanssa.

VARTIJA

Olen minä kyllä aika koominen näky tässä juuttisäkissä. Huhuu sielu, miltäs kuulostaisi? ...minun sieluni on hiljainen. Mitenhän se pärjää noiden muiden kanssa?

--

ODOTUSTILASSA:

ODOTTAJA 1

Mmmmm. Oikeita mansikoita ei voita mikään.

ODOTTAJA 2

Korkeintaan aito maito, joka on varsin valio.

HYPERMARKET (virallinen ääni)

Huomio odotustilan asiakkaat. Keskustelunne saattaa sisältää tuotesijoittelua. Tuotteet löytyvät H-marketin ensimmäisestä kerroksesta.

ODOTTAJA 1

Aivan. Sekin on jo niin harvinaista. Mutta niin valkeaa ja hyvää. Jami-jami.

ODOTTAJA 2

Vähän kyllä jännittää. Siellä ei kuulemma nykyään suhtauduta kovin suopeasti uusiin tulokkaisiin.

ODOTTAJA 1

Niin, kone alkaa olla aika täynnä. Koneen toiminta alkaa hidastua ja jo nyt siellä on ilmennyt jotain virheitä.

ODOTTAJA 2

Villien huhujen mukaan konetta on jouduttu eheyttämään ja sieluja on alettu pakata rare-paketeiksi. En tiedä miten koodin lyhentäminen vaikuttaisi tietoisuuden rakenteeseen. Tuskin positiivisesti.

NAURUA.

--

ODOTTAJA 3

Mitä teet orgioiden jälkeen?

ODOTTAJA 4

En enää keskity ruumiiseeni. Kehoni on muuttunut harhaksi. Kaikki on jo ylitetty. En voi kokea enää mitään... Tahdon pois näiden seinien sisältä, osaksi kybertietoisuutta, ääretöntä... mikropiirejä ja algoritmeja, tietoisuuteni muuttuu koodiksi ja saavuttaa kuolemattomuuden... Täällä ja kaikkialla, ikuisesti.

ODOTTAJA 5

Minun fetissini on VHS-kasetti. Tyhjä kasetti täynnä kohisevaa lumisadetta. Sen keskellä kaikki on totta. Se minusta tulee kuoltuani. Elän huminana soittimessa, maailman taustakohinana.

ODOTTAJA 6

Ihminen on kuollut, eläköön uusi ihminen!

--

MAINOS

Kuolemattomuuskoneessa on lokakuusta lähtien uusi toiminto: statuksen päivitys. Voit kertoa vielä maalliseen vaellukseen sidotuille ystävillesi mitä mietit:

"Tänään tapasin 72 neitsyttä. Kohta mennään rannalle. Terveisin Katri."

"Kuulen vain kiljuntaa ja demonien naurua. Lämmintä täällä onneksi on. Mutta nyt täytyy mennä tai tulee kuumaa hiilihankoa persuksiin."

"Hahaaaaa. Minä olin oikeassa kuolemanjälkeistä elämää ei ole. Täällä ei ole mitään. Ei valoa, ei pimeyttä, ei suurta tinnitusta, ei mitään."

Nyt voit jakaa kuolemattomuutesi kokemukset elävien kanssa. Älä jää yksin kuolemattomuuteesi, tee itsellesi kuolematon imago.

MAINOS

Oletko koskaan miettinyt mitä maalliselle omaisuudellesi tapahtuu kuolemasi jälkeen? Oletko keräillyt vihreiden silmien mykiöitä tai sukupuuttoon kuolleiden eläinten sukupuolielimiä aivan turhaan? Tule Tavarataivas-liikkeeseen, jossa materiaalinen omaisuutesi saa uskosi mukaisen siunauksen.

Eihän esimerkiksi nirvana ole nirvana ilman Muhammed kuvakorttikokoelmaasi. Nyt voit ottaa tärkeät esineesi mukaan ja ihailla niitä myös ikuisessa rauhassasi.

--

Kuolemattomuuskoneessa

HYPERMARKET

Ajetaan sisään Herkman.

HERKMAN

No viimeinkin! Ikuisuus ihan vaan itselle! Näin kevyttä. Täällähän ihan leijuu ja lentää! Niinku se leija joka mulla oli silloin kakarana. Ja hiljaisuus! Ei tehdasmelua tai lasten mölyämistä. Tai mainoksia. Ei mainoksia! Ei tarvitse ostaa mitään. Ei mitään! Mitään!

Hiljaisuus.

HERKMAN

Eikö täällä valvotakaan ajatusrikoksia? Loistojuttu! Kerrankin voi ajatella ihan mitä haluaa!

Hiljaisuus.

HERKMAN

Mitähän tässä ajattelisi?

Hiljaisuus.

HYPERMARKET

Ajetaan sisään Markkula. Ajetaan
sisään Lindman. Ajetaan sisään
Cadin. Ajetaan sisään Saarela.

Kuolemattomuuskoneessa alkaa kuulua yhä
enemmän sekalaisia ääniä.

LINDMAN

Hei, iskias ei tunnu enää!

MARKKULA

Miten se status päivitetään?

CADIN

Voiks täälläkin tavata sen Vishnun?

..

HERKMAN

Vishnun?

LINDMAN

Minä en kyllä vietä ikuisuuttani
Vishnu-uskovaisten seurassa.

HERKMAN

No ei tottavie!

LINDMAN

Minulle luvattiin että pääsen
juutalaiselle sektorille.

HERKMAN

Minulle että ateistien sektorille.

MARKKULA

Ja minulle että Portugalin
kannattajien sektorille.

SAARELA

Ehkä niiden kovalevyt on jo täynnä.

HERKMAN

Mihin tästä saa valittaa?

HYPERMARKET

Olette vapaita. Olette järjestelmän
ulkopuolella. Ette voi vaikuttaa
asioihin, eivätkä ne voi vaikuttaa
teihin. Hip hei ja hurlum hei.

Kuolemattomuuskone alkaa täyttyä monista
yhtäaikaaisista äänistä. Äänet vihastuvat.

LINDMAN

Minä vaadin päästä juutalaiselle
sektorille!

HERKMAN

Minä vaadin päästä yksityiselle
sektorille!

SAARELA

Ois pitänyt vaan kuolla, ois
päässyt oikeaan taivaaseen...

LINDMAN

Juutalaiselle sektorille,
sektorille, sektorille, sektorille...

HERKMAN

Sektori, sektori, sektori,
yksityinen, juutalainen, Vishnu,
leija, iskias ei tunnu enää...

HYPERMARKET

Kovalevystä 97 prosenttia käytössä.
Tiedostot pakataan. Lapsuusmuistot
ja rakkauden tunteet poistetaan.

Kone pakkaa tiedostoja. Puheet sekoavat ja
muuttuvat yhtäaikaisiksi.

HERKMAN

Leija, lentää, kevyt olo, leija,
mikä on leija?

MARKKULA

Espanja, Portugali, kaks nolla,
Juventus, Juventus, juu..., juu...

HERKMAN

Lentää, kevyt, ajatusrikos.
Juventus... juu, juu, sek, sek,
sek... kraah!

LINDMAN

Sektori, sektori, sektori... Juu..
juu.. juu..

HYPERMARKET

Järjestelmävika. Formatoidaan
Lindman.

Lindmanin ääni katoaa. Muut sekavat puheet
jatkuvat.

HYPERMARKET

Formatoidaan Markkula. Formatoidaan
Saarela. Formatoidaan...

Lopulta jäljelle jää vain Herkmanin
pirstoutuneen tietoisuuden ääni.

HERKMAN

Sektori, sektori, sektori, juu,
juu, rahat, lapset,
saksanpaimenkoira, juutalainen,
yksityinen, Herkman, ajatus,
mainos, ikuisuus, ikuisuus,
ikuisuus, taivas, juu, juu, juu,
se, juu, ma, ti, raa, raa, raa,
jee...

HYPERMARKET

Formatoidaan Herkman.

Hiljaisuus, Kuolemattomuuskone jatkaa
hurinaansa.